

СКАНДАЛ

Віктор Пінчук укотре довів своє вміння робити вдалі покупки. Донедавна простий медіа-магнат і людина, що контролює значну частину енергетичного ринку України, Пінчук став ще й власником промислового гіганта. Хоча перед тим встиг придбати аж три — Нікопольський феросплавний, Дніпропетровський та Новомосковський трубопрокатні заводи. Так Пінчук вступив до клубу монополістів, яких у світі можна порахувати на пальцях.

Конкурс із продажу «Криворіжсталі» відбувався рекордно швидкими темпами. Його оголосили 12 травня, а 14 червня став відомим прогнозований результат: Фонд державного майна України підписав договір купівлі-продажу з переможцем конкурсу на продаж 93,02 % акцій. Голова ФДМ Михайло Чечетов під час прес-конференції поспішив повідомити, що гроші вже перераховані до державного бюджету. Бадьорого оптимізму М. Чечетова аж ніяк не поділяє опозиція, яка вже наступного дня заблокувала трибуну в парламенті, — бо не було підтримано питання про заслуговування звіту Фонду держмайна у зв'язку з приватизацією «Криворіжсталі». Соціалісти, до того ж, вимагали відставки голови ФДМ. За те, щоб заслухати Михайла Чечетова, проголосували 215 депутатів при необхідних 226. Окрім фракції чотвірки, за розгляд питання виступили 7 депутатів «Центру». Чечетов наразі залишився на своїй посаді.

Ситуацію прокоментував народний депутат **Петро ОЛІЙНИК** («Наша Україна»), який вважає, що Верховна Рада зобов'язана призупинити процес приватизації «Криворіжсталі»:

— До приватизації одного з підприємств України, від якого значною мірою залежить платоспроможність країни, яке платить сьогодні колосальні кошти до бюджетів усіх рівнів, яке дає робочі місця не тільки в Кривому Розі, а й по всій Україні, має бути особливий, виважений підхід. І саме тому Верховна Рада на минулій сесії проголосувала за недоцільність приватизації «Криворіжсталі». Але Президент наклав вето на цей законопроект. Те, що тенденційно підбираються умови приватизації, говорить лише про одне: це — спецпроект під спецазовника, який має близьке відношення до Банкової.

«Криворіжсталь» недарма називали куркою, що несе золоті яйця. Це найбільший в Україні виробник металопродукції, частка якого на ринку досягає 20 %. Виробничі потужності підприємства, що має повний виробничий цикл, розраховані на щорічний випуск понад 6 млн. тонн прокату, близько 7 млн. тонн сталі та більше ніж 7,8 млн. тонн чавуну. Щорічний прибуток, який завод приносить державі, — 250 мільйонів гривень.

Тим часом стартова ціна пакета становила 3806 млн. грн., як повідомляє «Інтерфакс». Однією з умов участі в конкурсі передбачався контроль претендента над прибутковим коксохімічним виробництвом в Україні. Усім додатковим умовам конкурсу відповідали тільки дві компанії з шести, що подали заявки: українські консорціуми «Інвестиційно-металургійний союз» та «Індустріальна група».

До складу промислово-фінансового консорціуму «Інвестиційно-металургійний союз» увійшли дев'ять учасників: корпорація «Інтерпайп» та Нижньодніпровський трубопрокатний завод, Українсько-кіпрська компанія «Байп», банк «Дніпро-кредит» і страхова компанія «Аура», акціонер Укрсиббанку ЗАТ «Укрінвест», а також контрольовані донецьким ЗАТ «Систем Кепітал Менеджмент» меткомбінат «Азовсталь», Авдіївський коксохімічний завод і коксохімічний завод «Маркохім».

«КРИВОРІЖСТАЛЬ» — ПРОДАНО, НА ЖАЛЬ

Найбільшим металургійним комбінатом України володітимуть Віктор Пінчук і Ренат Ахметов. Перший — власник консорціуму «Інвестиційно-металургійний союз», що запропонував за пакет 780 мільйонів доларів. Тепер Леонід Данилович може не перейматися результатами майбутніх виборів — донецький і дніпропетровський капітали злилися остаточно.

ФОТО УКРІНФОРМ

Заявки на конкурс подали також російські «Северсталь» і «Свразхолдинг», консорціум у складі «LNM Holdings» і «U.S. Steel», а також «темна конячка» — ТОВ «Партнер» (Мукачівський р-н Закарпатської обл.). «Северсталь» уже повідомила про свій намір оскаржувати результат конкурсу в суді. Але не лише росіян обурило те, що Вікторіві Пінчуку надали перевагу, бо він запропонував аж на півмільярда гривень більше. Інші учасники конкурсу — компанія «LNM Group», другий провідний світовий виробник сталі та корпорація «United States Steel Corporation (U.S. Steel)», шостий за величиною світовий виробник сталі, — висловили «розчарування результатами тендеру». Ба більше — консорціум «LNM U. S. Steel» наполягає на перегляді результатів

тендеру Президентом України і Прем'єр-міністром, оскільки сума, запропонована переможцем — 4,26 млрд. гривень, — значно нижча від тієї, яку запропонували американці.

На цьому тлі все ще актуальним залишається факт від початку незаконної процедури приватизації комбінату. Хоч би тому, що рішення Печерського суду Києва, який дозволив Фонду держмайна продовжувати продаж «Криворіжсталі», не скасовує рішення Голосіївського суду, який такого дозволу не давав. На цьому наголошує народний депутат Валентина Семенюк (СПУ).

•

Підготувала
Л. П.

Сьогодні в номері:

Кому грошей?

стор. 2

Смерть малої річки

стор. 4

Вчений і священик

стор. 5

Читацьке віче

стор. 8

Тарасова церква

стор. 10

Літературне коло

стор. 12—13

Просвітянські фестивалі

стор. 14

Не лише про себе

стор. 15

ІНІЦІАТИВА

Національно-демократичним силам потрібно розвивати свою пресу, а тому слід звернути особливу увагу на розвиток друкованих ЗМІ. По-перше, електронний медіа-простір (насамперед, провідні телеканали) вже поділений між провладними силами, і до президентських виборів ситуація тут навряд чи зміниться. По-друге, при всій поширеності електронних ЗМІ довіра населення до них нижча, ніж до друкованих ЗМІ, особливо давніх, відомих “розкручених” газет. До речі, довіра до таких видань набагато більша, ніж до листівочної продукції: ліпше один примірник газети, ніж десять листівок. Саме так твердить головний редактор газети “Сіверщина”, відомий журналіст і письменник **Петро Антоненко**, якого ми запросили до розмови.

— **Місцева преса — найпопулярніша серед населення?**

— У сфері друкованих ЗМІ населення віддає перевагу місцевій пресі. Житель якогось віддаленого села може сподіватися прочитати щось навіть про себе, про своїх знайомих, своє село, врешті, про район, який він знає, саме в районній газеті. Менше стосується це обласних газет, і тим більше — всеукраїнських видань. До того ж, людям потрібна корисна місцева інформація. Звідси і статистика передплатних тиражів. Тираж однієї окремої райгазети, звичайно, менший від тиражу обласної газети, але сумарний тираж “районки” значно перевищує тираж обласних газет. Сказане стосується і співвідношення обласних і центральних видань. Навіть якщо всеукраїнська газета має 100 тисяч передплатників (а це дуже високий тираж для України), то в середньому на область припадає по 4 тисячі. Причому, чим далі в глибинку, тим ця пропорція меншає. Тобто, з цих 4-х тисяч третина, якщо не половина, може припадати на обласний центр. Подібне — і зі співвідношеннями між обласною та районною пресою. Обласна газета, що має 25 — 30 тисяч передплатників, у середньому на район має їх десь із тисячу. Але середній тираж райгазет коливається від 2 до 10 тисяч.

ПОГЛЯД

ЗАКЛИК ДО САМОЦЕНЗУРИ? НІ, ДО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

— Якраз, — скажуть досвідчені редактори, — так цього ж хочуть читачі, он усі рейтинги показують, що рівень інтересу до цієї теми не падає.

Цілком можливо. Але чомусь дуже рідко хто оприлюднює методи визначення цих рейтингів. Якщо вони визначаються так, як один із загальнонаціональних каналів визначає рейтинги своєї рекламної продукції (він мав необачність про це повідомити), то слід говорити про величезну частку випадковості в таких опитуваннях і аж ніяк не про закономірність.

Та, власне, якщо не враховувати фактора рейтинговості, однак явище існує, значить, воно має бути відображене. Але — як? У багатьох редакціях, піддавшись гіпнозу сумнозвісних рейтингів, кинулися задовольняти цей попит поспіхом і абияк. Навряд чи розкрию секрет журналістської кухні, якщо скажу, що багато (якщо не більшість) видань просто переписували міліцейські зведення за останній день-другий, додавали сюди судову хроніку (зліплени таким же методом), трагічні випадки на дорогах і подавали читачеві подібний коктейль. Потім бум трохи спав. Солідніші видання стали проявляти певну вибірковість, але дехто продовжує йти тим самим

— **А Ви не забули, в чиїх руках місцева преса?**

— У руках органів влади. І нас не повинна вводити в оману лукава статистика, яка часто наводиться представниками влади. Мовляв, в Україні лише 10—15 відсотків газет видають органи влади. Тут треба враховувати тиражі, причому тиражі передплатні. Адже передплата — це гарантований, постійний читач, це доставка газети в найвіддаленіший куточок держави.

Ось красномовні цифри по Чернігівській області, типові й для всієї України. В області зареєстровано близько 150 газет. Але з них реально виходять і є загальногромадськими виданнями лише із півсотні, тобто третина. Решта — рекламні видання або газети, які мають мізерний обсяг, періодичність (можуть виходити один-два рази на рік), не мають жодного передплатника. І от, менш як три де-

понад 200 тисяч примірників разового тиражу газет влади на область. Що значать проти цього 4 — 5 тисяч примірників на область всеукраїнських національно-демократичних видань?

На кого працюють газети влади, — цілком ясно. Ці газети не просто “інформують” населення про діяльність органів влади, як лукаво запевняють представники цієї ж влади, ці газети прославляють, рекламують і підтримують владу, яка керує цими ж газетами.

— **Це значить, що в цих умовах національно-демократичним силам украї необхідно створювати власні місцеві обласні й районні видання...**

— Але це справа не одного дня. Створити й “розкрутити” нові видання не так просто, і на це потрібен час. Тому зараз, у період президентської виборчої кампанії, слід розгорнути випуск місцевих додатків (обласних і район-

є спецвипуском по регіону. Наприклад, “Народне слово — Харків”. Такий спецвипуск (власне, це частина самої газети) друкується і доставляється читачам у звичному порядку.

Суттєвим недоліком цього варіанта є те, що такий спецвипуск буде малочитабельним серед читачів інших 24-х областей України, тобто для них практично пропаде половина газетної площі.

Ліпшим є **варіант додатків, який існує в Польщі**. Та ж 16-сторінкова газета складається з двох частин. Скажімо, 8 сторінок є спільними для всієї України, а 8 сторінок — змінними, регіональними. Для цього в області створюється регіональна редакція. Сюди по Інтернету передаються зі сторінок, з редакції, 8 спільних для всієї України сторінок. А інші 8 — регіональну вкладку — роблять у місцевій редакції, в області. Друкується така комбінована центрально-ре-

ласті та за її межами. Середньорічний передплатний тираж газети становить близько 20 тисяч. Редакція “Сіверщини” видає також другу газету — “Біла хата” (тираж до 5 тисяч) — щотижневий видання зі своєю окремою передплатою. Згадувалась уже “Ічнянщина”, яка є окремо зареєстрованим виданням. Є ще ряд місцевих демократичних видань. Тому Чернігівщина вже готова до другого етапу розвитку місцевої демократичної преси — **районних видань**. Поки УНП разом із “Просвітою”, іншими організаціями готується до створення ще кількох районних газет типу “Ічнянщини”, вже розпочато випуск районних додатків до газети “Сіверщина”.

— **Вже вийшли такі додатки по Бахмачу, Корюківці, Мені, Новгороді-Сіверському, ще рай-ді районів. Якими є ці видання?**

— Це газети обсягом 4 сторінок формату А3, тиражем 2—3 ти-

ЩО ЧИТАЮТЬ У СЕЛІ?

Фото Г. Оберської

сятки державних видань області (а це всього 20 % зареєстрованих) мають до 90 % передплатного тиражу. Сумарний тираж 25-ти районних і міських газет області становить понад 100 тисяч примірників. Ще понад 100 тисяч тиражу мають сумарно три обласні державні газети — видання обласної ради й держадміністрації. Отже,

них) до вже існуючих газет. Є різні варіанти цієї справи.

Стосовно обласних додатків до всеукраїнських видань, то найпростішими стосовно поліграфії і доставки газет є **регіональні спецвипуски в структурі самої газети**. Тобто, у всеукраїнській газеті, яка має, скажімо, 16 сторінок, 8 середніх сторінок (вкладка)

гіональна газета разом в області, реалізується в звичному порядку (за передплатою, в роздріб) лише на території даної області.

Останній варіант видається найкращим, оскільки в регіоні створюється, по суті, альтернативне до офіційних видань влади видання. Значення його буде величезним. Адже лише тут жителі глибинки можуть прочитати про місцеві справи те, чого ніколи не прочитають у державних обласних і районних газетах. Доказ цього на Чернігівщині — районна газета “Ічнянщина” — видання Ічнянської районної організації Української народної партії. Хоч газета поки що виходить лише один раз на один-два місяці тиражем до 2 тисяч, але популярність її в районі величезна.

Є два рівні видань місцевих додатків. Перший — **обласні додатки до всеукраїнських видань**. У Чернігівській області (і, можливо, ще в деяких) уже немає потреби в цьому, бо тут є власна демократична преса. Насамперед, газета “Сіверщина”, якій іде вже 12-й рік, її добре знають в об-

лакції загальноукраїнського характеру про УНП, “Нашу Україну”. Навіть якщо така газета виходить один раз на місяць (а частіше поки що її видавати важко, якщо говорити про видання газет у кількох районах), то вона має величезне агітаційне значення.

У творчому й технічному плані в нас є можливість видавати такі додатки власними силами. Автори — як із числа професійних журналістів газет, так і з числа позаштатних активістів. Потрібні лише кошти на видання цих газет — порівняно невеликі, враховуючи важливість цієї справи. Поширення таких газет здійснюється через структури УНП, “Просвіти”, інших громадських організацій.

Ще один аспект. Такі додатки сприяють і агітації за самі наші газети, адже в них сказано, що це — видання такої-то існуючої газети, яку читачі, може, ще не знають і яку вони можуть передплатити.

• На запитання “Слова Просвіти” відповідав **Петро АНТОНЕНКО**, головний редактор газети “Сіверщина”, м. Чернігів

«ШУКАЮ ЖУРНАЛІСТА. ЗАГУБИВСЯ В ПОШУКАХ СЕБЕ»

Проблему свободи слова ми вже обговорювали. І хоча євроструктури час від часу в’яло нагадують нам про неї, а гостро — чергові факти незаконного затримання журналіста, напади чи й убивства, більшості зрозуміло: за нинішнього стану справ радикально вирішити цю проблему неможливо. Для цього необхідна політична воля, ряд скоординованих рішучих заходів як із боку влади, так і з боку журналістського загалу. Але останньому, як на мене, життя кидає інший виклик: надмірна, критична криміналізація інформаційного простору.

шляхом, більше того, цей відбір (чи забір?) міліцейських зведень часом виконують навіть не журналісти, а колишні міліцейські працівники (чого там, вони ж краще знають, у які двері заходити, і де лежить журнал реєстрації).

Жодні моральні, людинознавчі, суспільствознавчі аспекти цієї надзвичайно тонкої і дразливої теми таких журналістів не цікавлять. Вони їх у силу своєї непрофесійності очі в очі не бачать. І не хочуть бачити. Як і того, що правоохоронні органи у нас перетворилися фактично на окрему державу, що живе за своїми, на жаль, досить близькими світлоглядів контингенту, який вони обслуговують, поняттями. Журналістів, які про це пишуть компетентно й аналітично, — дуже мало, так само, як і тих, хто без прес-релізів МВС здатний цікаво писати про резонансні злочини, оцінювати хід розслідування. Зате в ЗМІ — вал повідомлень про пограбування, кров, насильство.

У жодному разі не закликаю до самоцензури у цій сфері — замов-

чувати, прикрашати те, що відбувається, не можна. Але ж непрофесійний підхід до висвітлення цієї теми веде до нав’язування суспільству небезпечного стереотипу непереможності, всюдисущості зла.

МУЗИКА 3-ЗА ҐРАТ

Це відчуття емоційно стверджує музика, яка лунає в громадських місцях — у кафе, в маршрутках. Кримінальні пісні, блатняк тут звучать на кожному кроці. Таке враження, що абсолютна більшість водіїв маршруток та менеджерів кафе — колишні зеки. Але ж це не так. Чималу роль відіграє те, що такі пісні передають радіо-ефемки, на які настроєні радіоприймачі в маршрутках. У багатьох людей і досі спрацьовує стереотип: якщо це радіо, значить усе нормально.

І, справді, чому б не послухати таку собі розв’язно-екзотичну пісеньку з усілякими фінками, братками, фуфлом — вона досить легко лягає на розслаблену душу. І якщо ви не маєте проти тих понять і тієї енергетики, яку несе ця

пісня, відповідного психологічного захисту (а це стосується, насамперед, людей молодих, які, природно, сприймають світ ширше, відкрито, вбирають його, як губка воду, що не просіюється крізь сито набутих знань та досвіду), обов’язково потрапляє в її ауру, яка впливає на вашу особистісну модель світобачення. Вона нав’язує свої цінності, свої поняття, ніби сковає людську волю, притуплює сприйняття високого, чистого й піднесеного. А ми потім питаємо, чому наша молодь така цинічна, байдужа, апатична?

Навіть частина дорослих уже стає такою — якщо, зробивши зауваження в маршрутку, я отримала залізобетонну відповідь: що ви хочете, у нас вся країна така...

На щастя — ні. З ініціативи Кіровоградської округи Пласту-НСОУ, яку підтримала міська організація “Просвіти”, тривав збір підписів на знак протесту проти звучання блатняка в громадських місцях. Чимало людей охоче підписувалося, додаючи власні коментарі про те, як дістає їх така

музика “з-за ґрат”. Але... опитування серед студентів Кіровоградського технічного університету показало, що молодь досить схвально ставиться до блатняка. І це не може не тривожити.

ПОТРІБНА “ХАРТІЯ — АНТИЗЛО”?

Українські журналісти організували громадську організацію “Хартія-4”, яка виступає проти чорного піару в ЗМІ, замовних матеріалів, за чистоту ведення політичних кампаній, за пріоритет розуму й аргументів над силою брехливого компромату. Чи не пора журналістам (і тут їхнє коло мало б бути незмірно ширшим), тим, хто розуміє силу впливу слова, художнього образу на людську свідомість, об’єднатися проти проникнення в ефір і на сторінки газет усього потворного, гідкого, цинічного, того, що прославляє зло у всіх його проявах, утверджує його силу. Адже ви відчуваєте внутрішній спротив, коли зустрічаєтеся з подібним? Реалізуйте його в силу своїх можливостей.

Розумію певну наївність цієї позиції. Але ж журналіст — це той, хто формує інформаційний простір, а не той, хто загубився в ньому...

• **Світлана ОРЕЛ**, м. Кіровоград

1994 року в Ногінську (під Москвою) тодішній єпископ і нинішній митрополит УПЦ Київського Патріархату Адріан висвячує Юрія Мицика на диякона, а за деякий час на священика. Сьогодні протоієрей — доктор історичних наук, професор НаУКМА, заввідділу Інституту української археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України, автор понад тисячі друкованих праць, зокрема й 30 книжок... Наша розмова про нещодавню наукову конференцію з українознавства в Санкт-Петербурзі, про Мазепу, а також про дослідника козацтва й священнослужителя отця Юрія Мицика.

— Народився я 30 грудня 1949 року в Січеславі. Мати мала 2 чи 3 класи освіти й була різноробочою. Батько був скромним службовцем, бухгалтером. Це люди, які пережили голодомор і померли дуже рано. Через кілька днів після того, як я вступив на перший курс історико-філологічного факультету місцевого університету, помер батько. Мати померла, коли я вчився на четвертому курсі. Після аспірантури працював у Січеславі до 1992 року, за винятком хіба що 1980—1981 рр., коли очолював кафедру в Запорізькому педуніверситеті. Був завідувачем Дніпропетровського відділення Інституту української археографії, доки через брак коштів його не ліквідували. У 1996 році пройшов за конкурсом на посаду завкафедри історії НаУКМА. Відтоді живу в Києві.

— Чи випадково у своїй кандидатській дисертації Ви досліджували праці історика й релігійного діяча в одній особі Феодосія Софоновича?

— Хотів займатися ще не досліджуваною темою. І професор Микола Павлович Ковальський допоміг мені з вибором. Таким чином у 1975 році я захистив кандидатську дисертацію “Хроніка Феодосія Софоновича як історичне джерело і пам’ятка української історіографії XVII століття”. Усе життя я займався джерелознавством козацької доби.

До речі, Микола Ковальський — видатний історик нашого часу. Живе він зараз в Острозі, й цього року йому виповнилося 75 років. Микола Павлович створив у Дніпропетровську потужну школу істориків, яку ніхто інший, окрім Грушевського, не зміг створити в Україні. Сьогодні це 10 докторів наук і понад 30 кандидатів. Переважна більшість працює саме в галузі джерелознавства історії України козацької доби. І такі спеціалісти нам надзвичайно потрібні, адже наприкінці 80-х рр. XX ст. більшість істориків захищали дисертації з історії КПРС. У Ковальського ж я став третім аспірантом за хронологією і першим як дослідник козацької доби. У 1989 році я вже захистив докторську: “Джерела до історії Визвольної війни українського народу середини XVII століття”.

Сьогодні 3-поміж тисячі праць маю монографії, підручники, довідники... Неод-

норазово бував на стажуванні й на конференціях у Польщі, Канаді, Німеччині, Італії, Данії, Швеції, Литві, Білорусі, Росії... Пережив уже за віком Леніна й Гітлера, треба й Сталіна пережити.

— Яким чином Ви стали ще й священнослужителем?

— Шляхи Господні незвідані. У кожного свій шлях. На щастя, я був хрещений батьками. Дід мій співав у церковному хорі. Двоюрідна тітка — монашка, живе в Петербурзі (монашкою стала на схилі віку). Дитиною я в Бога вірував. Пішов у школу — там сказали, що “Бога нет”. Десь у глибині душі мене тягнуло до церкви. Будучи студентом, нелегально дістав і читав Євангеліє. Аспірантом почав заходити до церкви, але не в Дніпропетровську: то в Києві у Володимирський собор заходив, то ще десь, проїздом... До того ж, кандидатську я писав із четвертого курсу, а Софонович

віть вступати до духовної семінарії. Так сталося, що в той час прийшов у Дніпропетровськ новий єпископ Адріан (тепер уже митрополит), і після нашого знайомства він запропонував висвятити мене на священика з тим, аби потім я довчився. 1994 року, на Покрову Пресвятої Богородиці (козацьке свято), владика Адріан висвятив мене на диякона в Ногінську (Богородську) на Підмосков’ї, а через тиждень був висвячений на священика. Став секретарем Дніпропетровської єпархії. Долаючи опір влади, створювали й реєстрували громади. Починали майже з нуля (було кілька громад на область), а через два роки, завдяки, насамперед, єпископу Адріану і з моїм скромним трудом, було 20 громад. Тепер на Дніпропетровщині близько 200 громад УПЦ КП.

— Як же опинилися в столиці?

— Весною 1996 року

терн” (“Профспілковий інтернаціонал” — сьогодні дрого виготовляє) в юнацькій збірній. Навіть за обласну збірну деякий час грав, аж доки не вступив до університету. Потім наша факультетська збірна з футболу виграла університетський чемпіонат. Окрім того, був я і в команді плавців, яка перемогла в університетських змаганнях. Що там говорити — я і в хокей, і у волейбол грав...

Зараз моє найперше завдання — духовна просвіта людей. Цим серйозно маю займатися і “Просвіта”. Адже молодь духовно “розвивають” різні секти. Особливо неприємно, коли люди б’ють себе в груди, що вони великі патріоти, але насправді руйнують цю державу й націю, руйнуючи Православну Церкву і православні традиції. Нам же пропонують РУН-віру, окультизм, усіляку нісенітницю з претензією на інтелектуальні пошуки і оригі-

нальні ідеї. Забивають людям голови мареннями Шилова, Канигіна та їм подібних. Виходить суміш окультизму, магії, язичництва. Вимірюють Бога циркулем, а благодать — амперметром. Ігор Каганець своїми фантазіями і “пророцтвами” відводить людей від щоденної духовної праці, від постійного вдосконалення й очищення. Кажуть, “у Каганця голова є”. А що, у Гітлера не було голови? І Ленін був не ідіотом. Мова йде про те, що Чингізхан без кулемета кращий, аніж з кулеметом. Окультизм і Бог — несумісні. Вже пробують реєструватися сатаністи, легально діють інші небезпечні для молоді секти, заборонені в інших країнах. Телебачення і преса пропагують різних гадалок, екстрасенсів і “цілителів”, котрі тільки збаламучують душі людей.

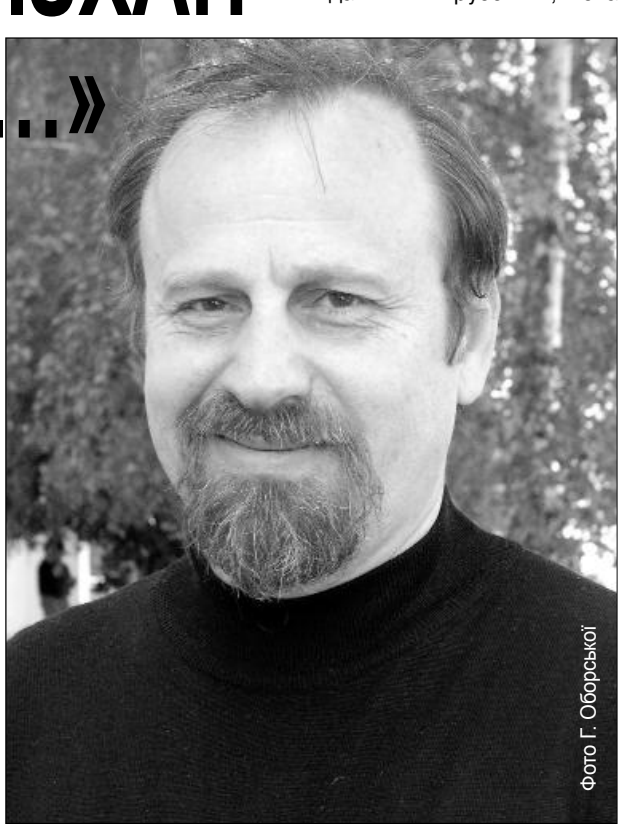

Фото Г. Оберської

нальні ідеї. Забивають людям голови мареннями Шилова, Канигіна та їм подібних. Виходить суміш окультизму, магії, язичництва. Вимірюють Бога циркулем, а благодать — амперметром. Ігор Каганець своїми фантазіями і “пророцтвами” відводить людей від щоденної духовної праці, від постійного вдосконалення й очищення. Кажуть, “у Каганця голова є”. А що, у Гітлера не було голови? І Ленін був не ідіотом. Мова йде про те, що Чингізхан без кулемета кращий, аніж з кулеметом. Окультизм і Бог — несумісні. Вже пробують реєструватися сатаністи, легально діють інші небезпечні для молоді секти, заборонені в інших країнах. Телебачення і преса пропагують різних гадалок, екстрасенсів і “цілителів”, котрі тільки збаламучують душі людей.

— Нещодавно Ви повернулися з українознавчої конференції, що проходила в Петербурзі...

— Співорганізаторами

писався у 20-х роках XVII століття в Україні, — очевидно, Захарієм Копистенським, архімандритом Києво-Печерської лаври. До того ж, Тетяна Яковлева знайшла в архівах те, що вважалося знищеним. Каратели Петра I і Меншикова спалили дотла Батурин, але виявилось, що вони забрали дещо з архівів Мазепи. Хотіли там якісь секрети знайти. Цей архів поїхав у Петербург, розпорошився на 4 частини, і саме одну з 4 частин знайшла Яковлева. Там дуже цінне листування Мазепи з Петром I, Меншиковим, Шафировим, із різними монархами. Бачимо Мазепу як чудового дипломата. Знайдено два нові поетичні твори Мазепи!

У свою чергу, білоруський учений Андрій Котлярчук, працюючи в Стокгольмі, вивчив шведські архіви. Є там цілий відділ “Козацка” (до історії України). Професор Тереза Хинчевська-Геннелл з архівів Ватикану витягла і видала чимало до-несень нунція Філонарді

про Річ Посполиту, і там є багато про Україну в 30-х роках XVII ст. У Росії розпочали перевидавати свідчення іноземців про Московію. Уже вийшов перший том щоденника Патрика Гордона, який брав участь в обороні Чигирини від турків.

— Які праці останнім часом Ви видали або плануєте видати?

— Закінчую переклад величезної хроніки Гваньїні, який зробив опис Європи, зокрема й України. Хочу видати цю хроніку окремою книжкою, адже це унікальне видання — по цій праці Хмельницький вивчав історію. Є ще рифмована хроніка, написана на Поділлі в 1682 році ворожим до України автором. Там унікальні дані про Сірка, про Хмельницького, про Виговського — планую видати. Також потребує видання унікальне джерело — щоденник Януша Радзивіла, командувача військ Литовського князівства, де знаходимо дані про того ж Хмельницького, Подбайла, Голоту, неодноразово згадується Чорнобиль. Готовий до видання літопис Грабянки, лишилося написати вступ і коментар. У цьому році має вийти перший том Яворницького (із 20-ти) і наступний том праць Грушевського (з 50 томів) — пишу коментарі. У співавторстві готуємо до друку архів полковника Іллі Новицького, друга Мазепи (Іван Мазепа, ще не будучи гетьманом, допомагав йому одружитися) — у перспективі це шість томів...

— Залишається час для священика Юрія Мицика?

— Служу щонеділі літургію в Благовіщенському храмі при НаУКМА, також по суботах служу всенощну. Щопонеділка і щосереди — молебні. Ще є й треби... Нещодавно от служив у церкві св. Іоана Богослова, був випускний вечір у Київській духовній академії. До речі, в 2000 р. я закінчив заочно Київську духовну семінарію, планую закінчити ще й академію. Але повернемося до науки.

Нещодавно видав перший том збірника спогадів “Український голокост. 1932—1933”. Уже здав до друку другий том, збираю на третій, але найважче знайти гроші на видання. Насамперед, дякую за листи-спогади, які надходять із різних кінців України.

Усіх читачів “Слова Просвіти”, свідків і жертв голодомору, прошу писати мені в НаУКМА (вул. Сковороди, 2), бо мене ще кілька років, і повнолітніх свідків того злочину вже не залишиться. Збираю також спогади про УПА. За останнє півріччя, крім того, я видав дві книжки: “Іван Виговський” і “Царичанка козацька”. Між іншим, містечку Царичанці на Дніпропетровщині виповнюється 400 років, і можна використати цю працю в ювілейних заходах. Здав до друку монографію про святого Петра Могила і планую взятися за книжку “Чигирин — козацька столиця”.

Розмовляв
Олександр СОЛОНЕЦЬ

ДУМКИ ВГОЛОС

Ветеран війни **Іван Сергійович МЕЛЬНИК** із Запоріжжя зазначає, що не варто у "Слові Просвіти" друкувати еротичні фото чи кримінальну хроніку, "тому що ця зараза набридає в інших засобах масової інформації". Натомість пан Мельник акцентує увагу на іншому, вважаючи, що демократію в нинішній Україні (зокрема з огляду на корумпованість влади на всіх щаблях) не гріх було б упроваджувати рішучішими, можливо, диктаторськими методами. Спочатку буде "сутужно, бо незвично і незатишно, не легко боротися проти власних недоліків і дотримуватися залізної дисципліни щодо вимог закону, але потім усі притерплять і суспільство почне мислити справжніми демократичними (а отже, й відповідальними) категоріями", — пише нам І. Мельник

Активно відгукнувся на пропозицію газети наш — чи не найвідданіший — дописувач **Володимир ФЕРЕНЦ**:

"Половину газети слід відвести під інформацію про українські проблеми й одразу ж — про шляхи їх вирішення; жодної інформації — в стилі жалів і нарікань. Другу половину — для всіх бажаючих добре жити по-українськи (поради й допомога). Якби я був журналістом, то розділив би справи: 30 % — інформування, 10 % — коментування; громадський контроль віддав би громадським організаціям і дописувачам, 10 % — на полегдження комунікацій, 50 % — технології захисту власного інформаційного простору (триває інформаційна війна, а журналіст — генерал цієї війни). Хочете порад — простіше це робити дописувачів. Корисними, на мій погляд, можуть бути регіональні робочі конференції дописувачів і спецкорів".

Нам завжди імponує чіткість і безкомпромісність висловлювань читачів; побажання нашій газеті ми сприймаємо з увагою і вдячністю. Як-от, наприклад, побажання **Василя ЛАТАНСЬКОГО**, вчителя з Криму:

"Нехай не мимохідь, а на повний голос газета заговорить про те, якою є і якою має бути українська національна школа різних рівнів — від початкової до вищої. Розповідайте про тих, хто її зараз будує, особливо — у сільській глибинці. Чому б вряди-годи не публікувати й твори для дітей (вірші, оповідання), заяк "Слово Просвіти" читають у багатьох сім'ях, а таких творів — ой, як мало в бібліотеках".

До цієї теми долучається наша постійна читачка і передплатниця од першого числа "СП" **Тамара ПРИХОДЧЕНКО** з Іллічівська на Одещині:

"Пропоную повернутися до публікацій на історичні теми, а також під рубриками "Як ми говоримо", "Культурне життя на селі", "Моє розуміння національної ідеї".

«ЯКБИ Я БУВ ЖУРНАЛІСТОМ...»

У числі 21 "СП" від 20.05.2004 нами було поставлено кілька запитань під загальним заголовком "Що хоче читач од журналіста?" У відгуках, що надійшли на цю публікацію від читачів, ми знаходимо підтримку, добрі поради й слушні зауваження.

Фото Г. Оборської

Деякі читачі пропонують збільшити наклад "СП". Ясно, що збільшення тиражу змінює газету, робить її більш потужною, впливовою, а отже, й створює для читачів додаткові, реальні можливості впливати на владу через друковане слово. Збільшуючи наклад, ми збільшуємо власну силу громадянського впливу. Можливо, саме це мала на думці пані Т. Приходченко, пишучи до редакції:

"Усі просвіт'яни і їхні прихильники повинні передплачувати "Слово Просвіти" і всіляко пропагувати це правдиве видання в своєму оточенні. Якщо патріотичну "СП" читатиме більше громадян України, тоді й Україна змінюватиметься на краще. Звичайно, що при цьому ми не можемо собі дозволити опускатися до рівня бульварної преси, а отже, в "СП", як і досі, не може бути ніякої еротики чи світських пліток".

А пані **Наталія ШАЛАК** з с. Катюжани, що на Вінничині, бажає бачити на шпальтах "Слова Просвіти" літературну сторінку, "щоб прочитати лірику, уривки прозових творів, критичні статті про творчість Любова Голоти, Наталі Клименко, Ніни Гнатюк, Василя Герасим'юка, Павла Мовчана, Оксани Пахльовської, Василя Рубана, Дмитра Чередниченка, Оксани Шалак та ін."

Дякуємо пані Наталії за такі високі сподівання на майбутнє. Можливо, якщо тираж газети суттєво збільшиться (виключно за рахунок свідомих передплатників) хоча б до 50 тисяч примірників, можна буде збільшити обсяг видання з 16 до 24 сторінок і, відповідно, серед тих нових сторінок обов'язково буде й літературна. До речі, вказане

збільшення тиражу "Слова Просвіти" порівняно із нинішнім накладом у 14 тисяч примірників не є фантастичним. В Україні — 26 областей із 262 районами, близько 21000 шкіл, кілька тисяч вищих навчальних закладів, ну, й пара десятків мільйонів справжніх, віddаних патріотів України; то що таке якихось 50 тисяч примірників?! Он подивіться — "Бульвар" — наклад 570.000 примірників. І про що ж вони пишуть? Читаємо на першій сторінці у цього річного числі № 22: "...сказала: "Разрешаю тебе меня раздеть". Вы бы видели этот бюст третьего размета!.. Я снял с неё платье и услышал: "Разрешаю применить силу..." А внизу — повідомлення: "Нас читают 2,5 миллиона!"

А великий наклад — це й надходження від рекламних оголошень, а отже, й можливість розширити матеріальну, професійну і поліграфічну базу, підняти якість продукції...

То, може, й нам почати з "разрешаю меня раздеть"? До речі, до редакційної ради "Бульвару" входять — серед інших відомих імен — Софія Ротару, Олег Блохін, Леонід Буряк, Євгенія Мірошниченко, Віталій Коротич... — рівень!

Серед відгуків на "Анкету читачького попиту", що її ми запропонували читачам на рубежі нинішнього півріччя, переважають голоси людей, що вочевидь тяжіють до традиційних оцінок і традиційних цінностей. Можливо, тому більшість дописувачів гуртуються навколо думки, що її коротко висловив Іван Мельник: "Газеті "Слово Просвіти" бути такою, якою вона є".

Але, щоб ви знали, шановні наші читачі, — саме оце визначення, яке консер-

вує незмінний стан і гальмує динамічний розвиток, викликає найбільше наше занепокоєння, бо непорушне з часом стає мертвим. Тому ми із вдячністю сприймаємо всі критичні зауваження і пропозиції, серед яких не бракує й таких, що, м'яко кажучи, не відповідають реаліям: "Газеті, а точніше тим, хто її творить, бажаю бути послідовними й друкувати не тільки панегірики в свою адресу, а й критичні матеріали. Бо якось воно виходить не зовсім того: мало не всіх і вся звинувачуєте у відсутності свободи слова, а самі боїтеся подавати дописи, думки авторів яких не співпадають із вашими..."

Закрадається думка, що, як і всі інші журналісти, ви від когось чи від чогось залежні. З повагою **ДЕРКАЧ В. І., 23.05.04**".

А читач **Павло ЗГЕРСЬКИЙ** вимагає: "Лаконічності. Менше сухого, академічного викладу. Думку читача — на сторінку газети".

Дякуємо за пропозиції і водночас звертаємо увагу читачів, що кожен із вас, шановні, завжди може знайти свою думку на сторінках нашого "Слова Просвіти" у нашому традиційному розділі "Читацьке віче", що його ми вміщуємо мало не в кожному числі тижневика.

Постійні наші читачі вже знають, що ми не потребуємо панегіриків і, за малим винятком, не переносимо хвалебних листів на наші сторінки. Нас більше цікавлять радісні, оптимістичні повідомлення з тих місць, де люди не опустили рук і навіть у наш скрутний час тримають культуру життя на пристойному рівні.

Як-от, наприклад, у селі **Широкое на Дніпропетровщині**, з якого ми отримали таке повідомлення читача:

"Культура в нашому регіоні жива, навіть піднялася на вищий щабель, ніж це було в совдепії. Вона стала справді українською. Місцева влада її підтримує морально і фінансово; звичайно, в межах своїх сьогоднішніх можливостей, функціонують будинки культури, дитячої творчості, школа мистецтв, бібліотеки. Поновилася демонстрація кінофільмів, хоч, правда, американських. Не відродилася лише книжкова торгівля".

А от вам повідомлення читачки з **Іллічівська на Одещині**: "Українську культуру в регіоні вже майже повністю знищено, а ті заклади, що ще залишилися, повернулися до старих випробуваних методів і культури "братнього" народу. Це й бібліотеки, де немає ні українських книжок, ні періодики, і клуби, які тепер гордо іменуються "центрами культури і дозвілля" або навіть "палацами", і кінотеатри, і радіо району, і телебачення. Словом — усе, приїхали!"

Не беруся коментувати цих повідомлень. А висновки належить робити вам. Тим більше, що робити висновки завжди легше тим, хто не є журналістами.

• **Роман ЗАПОЛЬСЬКИЙ**

РЯДКИ З ЛИСТІВ

Треба зупинити так звану політреформу, ліквідувати недоторканність депутатів і можновладців, дозволити силовим структурам боротися зі злом у структурах влади. Тоді народ повірить.

Іван ПРОКОПЕНКО, м. Київ

Ліквідувати засилля російськомовних пісеньок низького штибу, розширити продаж книг українських авторів, ввести у школах обов'язкове вивчення українознавства з виразною спрямованістю — виховувати патріотів. Усе це буде тоді, коли державна влада матиме програму національної політики, за якою українці почуватимуться в Україні за-тишно, як вдома.

Наталія ШАЛАК, Вінниччина

Треба негайно змінити владу. Бо у цієї — наявної — немає того місця в голові, в яке можна вставити національну ідею.

Микола СУКОННИК, м. Макіївка

Конче необхідно замінити теперішню владу на всіх щаблях, починаючи з районів і міст. Порядок у державі почнеться тоді, коли настане суворая диктатура Закону — для всіх.

ПРИХОДЧЕНКО Т. С., м. Іллічівськ

Потрібно зверху до низу поміняти владу існуючу на владу українських патріотів — порядну, чесну, професійну.

Павло ЗГЕРСЬКИЙ, с. Ясногірка, Житомирської обл.

Важко щось пропонувати щодо змін реалій українського життя, бо хочеться поміняти всіх українців хоча б на німців.

Ми маємо мізерну чисельність справжніх громадян і забагато балаку-чих патріотів. Треба зробити навпаки. І тоді буде українська влада, а життя — багатим.

Володимир ФЕРЕНЦ, м. Івано-Франківськ

АНКЕТА ЧИТАЦЬКОГО ПОПИТУ

ДО ДІАЛОГУ

Наближається рубіж півріччя — проміжний етап нашого газетного марафону по шляху незвіданого майбуття. Що нас чекає там, за поворотом? Яких курчат рахуватимемо? Залежить від нашої згуртованості, від нашої взаємодітримки, партнерства і взаєморозуміння. У тому числі — від Вас, шановний Читачу. Якщо Ваша ласка, допоможіть нам своїми відповідями на такі запитання:

1. Ваше ім'я та прізвище, який регіон України представляєте

2. Назвіть найголовніші проблеми Вашого регіону в галузі культури

3. Ваші пропозиції щодо змін реальностей українського життя

4. Що думаєте з приводу майбутніх президентських виборів?

5. Ваше побажання газеті

РЯДКИ З ЛИСТІВ

Хоча б раз на два роки Україні потрібен Піночет, щоб розчистив дорогу від комуністичного мотлоху для нормального життя.

Іван МЕЛЬНИК,
м. Запоріжжя

Як колись Японію, так і нас може врятувати лише “економічне диво”, однією з головних складових якого був труд, труд і труд! Ми ж звикли рюмсати і постійно жити з простягнутою рукою...

Василь ЛАТАНСЬКИЙ,
с. Пруди, Крим

Дотримуватися Конституції щодо державної мови. Ганьба депутатам, котрі досі виступають в українському парламенті мовою іншої держави. Треба вже не закликати, а карати тих, хто зневажає нашу Конституцію, в тому числі на радіо й телебаченні.

Я вважаю, що слід заборонити реалізацію книг із Росії і дати можливість нашій книзі знайти дорогу до свого читача.

Турбує те, що наша мо-лодь їде за кордон найми-тувати, а дітей своїх зали-шає на бабусь, які не мо-жуть дати їм ради. Панує розпуста. Так далі жити не можна. Владу треба міняти!

Іларія ЛЕВІНСЬКА,
м. Дубно

Мої пропозиції: від-ставка Л. Кучми, ліквіда-ція Адміністрації Прези-дента, розпуск Верховної Ради, нові вибори, украї-нізація, економічні рефор-ми і освіта.

Віктор КОБЗАР,
с. Світлогірське,
Дніпропетровська обл.

Нам, українцям, треба частіше згадувати при-слів'я: “Не нарікай на дзеркало, коли обличчя огидне”. Скільки б ми не нарікали на владу, нічого не зміниться, якщо не змі-нимося самі. Хто б не був при владі — Кучма, Ющенко, Янукович чи ще хтось — вони не мають сил, щоб примусити “ук-раїнців” розмовляти і мис-лити по-українськи, чита-ти українські газети і книжки. Цього вони по-винні захотіти самі.

Українська еліта, якщо вона насправді хоче нею бути, повинна переосмис-лити свою роль у справі розвитку українського су-спільства на сучасному етапі. Не грати в опозицію, не поборювати одне одно-го й поливати брудом, не кричати про те, хто більше вболіває за народ, і не за-глядати в рота добрим дядь-кам із-за бугра, а, засукав-ши рукави, працювати на відродження української нації — ось що сьогодні потрібно.

Тисячу разів правий Ю. Ілленко, закликаючи нас припинити “плач Ярославни” та взятися до справи.

Валентин ДЕРКАЧ,
с. Широке,
Дніпропетровська обл.

Фото Г. Оборської

УЧИТЕЛІ НЕ ВИННІ

Проблеми не больові, а пекучі, як наше невеселе життя. Сорок років учу ді-тей у кримських школах рідної мови і літератури, іс-торії України й не перестаю дивуватися, обурюватися: коли ж нарешті зрозуміють там, у верхах, ті, хто зат-верджує навчальні програ-ми, що за одну годину на тиждень учні 10—11 класів не вивчать української літе-ратури, не опанують вони й мови в цих та інших класах за дві години на тиждень. Не перебільшую. Загляньте в так звану “сітку годин” бо-дай на цей навчальний рік, щоб і повірити, й перекона-тись. Щоправда, ця “сітка” рекомендує, якщо цього захоче адміністрація шко-ли, в старших класах ще одну годину чи її половину “доточити” до уроків з ук-раїнської літератури за ра-хунок варіативної частини. Моїм десятикласникам, приміром, “пощастило”: виділили півгодини. Не знаю, може, в інших облас-тях України не таке “дозу-вання”, як у школах автоно-мії. Хоча, здавалося б, у ро-сійськомовних школах уро-ків української мови і літе-ратури має бути не менше, ніж в українських. Бо саме на таких уроках треба вихо-вувати справжнього, а не мітингового патріота, гро-мадянина України. Врахуй-те, що стільки ж годин виді-ляється й на вивчення ро-сійської мови та літерату-ри. І невгає галас так званих “незалежних” газет, зокрема “Кримской прав-ды”, про “українізацію”, про те, що російська мова нібито виживається з нав-чальних закладів.

От і виходить, що при такій кількості годин стар-шокласники лише прохо-дять “галопом по Європах” багатуощу і своєрідну твор-чість українських письмен-ників, не читаючи ні текстів, ні навіть літературознавчих аналізів. Бо хіба можна за один урок осягнути, скажі-мо, “Тіні забутих предків”, “Інтермеццо” М. Коцюбин-ського чи поезію непере-вершеного П. Тичини? За дві тижневі години, виділе-ні на вивчення мови, учні не збагнуть усього багатства лексики, фразеології, сти-лістики. Устигнути б “про-йти” частини мови, так-сяк навчити грамотно писати. На шкільних задвірках

ТОЧКА ЗОРУ

знаходиться й така украї-нознавча дисципліна, як іс-торія України. На її вивчен-ня — по одній годині в 5—11 класах (!). Невже треба по-вторювати прописну істину: в усі часи суспільство, якщо воно дбало про виразне на-ціональне обличчя, прагло дослідити, пізнати діяння своїх предків, узяти з історії не тільки вогонь, як це ще донедавна проповідувало-ся, а й попіл для того, щоб посипати собі голову на пам'ять про помилки та розчарування. Згадаймо, що вже в часи Київської Ру-сі сучасники хотіли знати, звідки, з якого коліна похо-дять і з якої криниці воду п'ють. А як цінували знання історії в часи українського відродження чи в ХІХ столі-тті, коли був написаний П. Кулішем перший історич-ний роман “Чорна рада”, створені поряд із “Гайдама-ками” Т. Шевченка десятки історичних поем, драм, вір-шів. Цивілізований світ теж не був байдужий до нашого минулого, яке відкрилося йому в глибинах україн-ських дум. То неправда, що в наш раціональний, пра-гматичний вік люди оміща-лися й живуть тільки дум-ками про їжу та лахміття за-кордонне. У них також з'явилася потреба протоп-тувати стежки до історич-них криниць. Цю потребу треба виховувати зі школи. А ми на пізнання цих стежок виділяємо всього-на-всього один урок на тиждень.

І чи винні тут учителі? Ні, звичайно. Не винні вони і в тому, що в російсько-мовних школах історія Ук-раїни викладається мовою іншої держави. За підруч-никами, перекладеними з української на російську мову (!). Доходить до сміш-ного. Діти вже з першого класу прагнуть опанувати українську мову, а в стар-ших класах історію їхньої держави викладають чу-жою мовою. Немає, бачи-те, вказівки зверху вивчати цей важливий предмет державною мовою. Учите-лі-історики ніяк “не перебу-дуються”, себто не вивчать української. Діти можуть, а вони — ні. Посилаються на те, що, мовляв, підручники видано російською і їх тре-ба подумки перекладати. Правда, цікава тема? Та й питання це далеко не рито-ричне. Хто ж візьметься за його вирішення?

• **Василь ЛАТАНСЬКИЙ,**
с. Пруди, Крим

УКРАЇНЦІВ ТРЕБА ВЧИТИ

Тираж — це проблема самих українців, а не газети. Але це найголовніше пита-ння не варто віддавати на від-куп обласним “Просвітам”. Не давайте дармову перед-плату вищим навчальним закладам і різним установам — тільки сільським школам. **Треба внести зміну в ста-тут “Просвіти” про обов'язковість передпла-ти газети з метою інфор-маційної єдності органі-зації.** Найкраще передплату-вати газету випадковим лю-дям з умовою (в газеті) при-пинення передплати, якщо не надійде до редакції під-твердження про одержання

5-го примірника, а також ін-формація про передавання газети знайомому.

Орієнтир — газета ак-тивного Українця, його що-тижневий порадиш і поміч-ник (яку позицію варто зай-няти в житті, політиці, що робити міщанину й особли-во селянину в цей момент). Українця треба вчити трьох речей: як бути громадяни-ном, що таке український стиль бізнесу і життя та як усе це захищати словом і через суд.

Треба якомусь учити Укра-їнців праці в громадських організаціях, і це має бути наука трохи інакша від про-

РЕЗОНАНС

понованої фондом Сороса і фондом Сприяння розвитку демократії. Нас вчать не то-го. Не свобода слова, а здат-ність мати питома націо-нальні дієві організації є сут-тю демократії, тобто свобода громадської дії з резуль-татом. В іншій державі на те-перішнє підвищення цін на бензин відповіддю був би потужний страйк транспор-тників і селян, який призвів би до зміщення прем'єра і перегляду нинішнього став-лення до ЄП у верхніх еше-лонах влади.

• **Володимир ФЕРЕНЦ,**
м. Івано-Франківськ

ФАЛЬСИФІКАТ

Влада мовчить. Чи то не ро-зуміє, чи згідна з цією не-безпечною для життя країни практикою ворожих сил...

Прийняті громадяни до суду подають рідко. А як-що інколи й подають на вже вкрай обурливу публікацію, то жодної з цих газет чи те-леканалів не закрили і не надали цьому неймовірно вражаючому явищу світово-го розголосу. Адже знаємо, що чимало російськомов-них газет тільки тим і займа-ються, що ганьблять і при-нижують усе українське, в тому числі й Гімн, Прапор, Конституцію України, тобто, руйнують Україну із середини, в душах людей. Більше того — часом можна почути заклики до ліквідації україн-ської державності.

Тож за прикладом Юрія Ілленка, берімося за інтелектуальну зброю та ак-тивно її використовуймо для самозахисту!

• **Ліда МАДОЯН,**
Севастопольський культур-но-просвітницький центр,
Віра ЛІСОВА,
член Всеукраїнського това-риства політ'язнів і репре-сованих

РУСЬ — НЕ РОСІЯ

У газеті “Голос України” від 10.03.2004 р. вміщено невелику замітку Юрія Пе-ребаєва “Мудрий тесть Єв-ропи”. Дописувач із симпа-тією розказує про нашого великого князя Ярослава Мудрого. Одначе тут-таки користується термінами, які підмінюють поняття: “Прагнучи зменшити за-лежність російської церкви від Візантії...”; “...велів пе-реводити на слов'янську мову...”; “...йому припису-ють найдавніший росій-ський пам'ятник права... “Російська правда”.

Можна було б підкрес-лені терміни віднести на ра-хунок незнань автора, пе-рекладача чи й редактора газети, що тепер уже не ди-вина, яки це не вписува-лось у широкомасштабну систему зросійщення Укра-їни в нинішніх умовах.

В отакий хитромудрий спосіб із часів Петра І й доте-пер, ніби й непомітно, закла-дають у свідомість та підсві-домість покоління за поко-лінням Українців, — що вони уже й не Українці, а слов'яни (навіть у назвах молочних продуктів, газет та ін.). Назва

твердого сиру з Ірклієва, ков-баси “Козачок” уже не викли-кає в нашій уяві героїчного образу нашого предка. Про-давці, обведені навколо паль-ця, пояснюють, що це — в честь знаменитого танцю (!). Гетьман у нас — це горілка! Газета — “Столичка”. Яка там урочистість при згадці голо-вного міста держави?! А Русь і Росія — це одне й теж саме... І злива подібних публікацій та кадрів, що миготять на теле-екранах, фальсифікують на-шу історію і культуру, руйну-ють світогляд, зомбують мо-лоде покоління, котре наро-дилось і виросло в незалеж-ній Україні. Відверто й циніч-но принижують людську й національну гідність Україн-ців. У цьому беруть участь виробництво, побут, рекла-ма, Церква МП. І врешті, сис-тематичне обливання бру-дом великих людей нашої землі, які свій талант, навіть життя віддавали за утвер-дження й піднесення своєї поневоленої землі, поруйно-ваної рідної культури!

Ця злива фальсифікату, відкритої українофобії ви-кликає у громадян України справедливе обурення.

Пам'ятаючи про наш Ук-раїнський фактор, поспі-шайте до найближчого від-ділення зв'язку і просіть “Каталог”... Розкрийте його на сторінці 127, і ос-танням у таблиці побачите наше оголошення: “Індекс 30617. Слово Просвіти. Культурологічний тижне-вик. Людина в контексті по-літики, рідної мови, культу-

ри, історії, релігії, літерату-ри. Образ сучасника в ін-тер'єрі доби, суспільно-по-літичних і житейських інте-ресів”.

Вартість видання з оформленням і достав-кою на друге півріччя 2004 року — 16 грн. 56 коп.

Сподіваємося на вашу підтримку нашої газети.

БУДЬМО РАЗОМ!

ОЛЕГ СКРИПКА ДО БОРОТЬБИ ЗА ЕТНІКУ — ГОТОВИЙ

ПРОЕКТ

Лідер гурту "Воплі Відоплясова" не тільки зробив свій гурт культовим явищем, а й зацікавлює молодь автентикою. Хто був на організованих Скрипкою вечорницях, переконався в цьому. Дійство за прадавньою традицією відбувалося просто неба посеред Києва за участю неймовірної кількості молоді у вишиванках, а сам Скрипка чаклував над казаном із чимось смачним. Тоді й познайомився автор цих рядків із лідером гурту "ВВ", а під час нічних посиденьок на його кухні переконався — планів Олега вистачить на цілу "Країну Мрій".

Світлина Наталки Сидь

ДЕРЖАВА КАЖЕ: ВИ РОБІТЬ ФЕСТИВАЛЬ, — А МИ ПОДИВИМОСЯ

— Вечорниці — своєрідний вступ перед фестивалем "Країна Мрій". Коли і як виникла його ідея?

— Усе почалося з того, що в 1988 році нас запросили до Польщі на міжнародний фестиваль у рамках З'їзду українців усього світу у Варшаві. Після відграного концерту й офіційної частини ми зібралися гуртом під час застілля і під супровід баяна співали народні пісні. Тоді ми вперше почали грати народну музику, відчувачи момент істини. Нам самим настільки це сподобалося, що після цього почали писати пісні, включаючи до них етнічні елементи. Цих елементів ставало чимраз більше. В альбомі "Музика" була записана пісня "Горіла сосна". Пізніше ми знали на неї кліп. Рік тому, в липні, ми робили презентацію цього кліпу на Співочому полі в Києві, і на той час у мене вже з'явилося багато знайомих, які професійно займаються фольклором. Саме під час спілкування на Співочому полі виникла ідея створення великого етнічного фестивалю. Зараз щомісяця організовуємо вечорниці, які є своєрідними репетиціями майбутнього фестивалю. Хочемо, щоб він удался.

— Багато бажаючих взяти участь у майбутньому фестивалі?

— Дуже багато. На електронну скриньку з усього світу щодня надходить велика кількість запитів щодо участі у фестивалі. Найбільше з України, Білорусі, Польщі, а також від американської та канадської діаспори. Окрім листів отримуємо диски з аудіозаписами. Я щодня прослуховую велику їх кількість. Тобто, вибір виконавців великий, і є дуже гарні виконавці. Наше максимальне бажання, щоб цей фестиваль мав продовження. І щоб мав елемент вечорниць.

— Хтось підтримує фестиваль? Держава сприяє?

— І держава, і потенційні спонсори ведуть обережну політику. Мовляв, ви зробить, — а ми подивимось. Але ця позиція, врешті, руйнує ідею, бо якщо ніхто не допоможе, то нічого й не відбудеться і не буде на що дивитися. Ось, наприклад, в активній групі фестивалю є Асоціація мо-

лодих фольклористів України, ядро якої — фольклорний ансамбль "Божичі". Цей ансамбль отримав підтримку держави. А сам фестиваль — ні. Тому ми покладаємо надію на спонсорів. Була проведена велика робота, хотілося заручитися підтримкою багатьох вітчизняних торговельних марок, але нашої ініціативи не підтримав майже ніхто. Хоча позитивом у цьому процесі є те, що створилася своєрідна група активістів фестивалю "Країна мрій". Це люди, без яких втілення ідеї фестивалю було б неможливим. Є навіть такі, що для його організації готові викласти кошти з власної кишені.

Матеріальні проблеми будуть вирішені, але зараз невідомо, наскільки масштабним може бути захід. Чи це буде одна сцена, чи дві-три, чи зможемо ми привезти західну "зірку".

Ще до фестивалю дуже хочеться випустити альбом "Божичів", який повністю готовий, але потрібно зібратися силами і зробити його презентацію. Це вже подія. Бо хоча фестиваль ще не відбувся, він уже відіграватиме роль продюсерської компанії. От такий вид діяльності теж було б добре активізувати, щоб продукувати певні етнічні, фольклорні проекти.

У ФРАНЦІЇ ХІБА ЩО ПОВНИЙ "БАРАН" НЕ ЦІКАВИТЬСЯ ПОЛІТИКОЮ

— До речі, про сучасну етніку, яка принесла Руслані перемогу на "Євробаченні". Здається, Європа зацікавилася Україною?

— Я великий оптиміст. Спостерігаючи процеси, які тривають між Україною і Європою, я на собі відчув позитивні зрушення, що сталися в цьому році. Наприклад, один англійський колектив приїхав в Україну, щоб зробити спільний проект із "ВВ", потім відбулося дійство за назвою "Французька весна", якого в Україні досі не було. Французи вклали багато зусиль у його проведення. Потім були дні Європи, які цього року виявилися набагато серйознішими й масштабнішими, ніж минулого. І, нарешті, Україна перемогла на "Євробаченні". Хоча ми, дорослі люди, можемо зрозуміти, що такі події, як "Євробачення" без політики не обходяться. Тобто, це означає, що певні політичні кола в Європі хочуть звернути саме позитивну увагу на Україну, створити її позитивний імідж. Це була допомога ззовні, бо ні в Руслани, ні в її спонсорів таких великих коштів не було, зважаючи на те, що "Євробачення" коштує дуже дорого.

Тепер ми відчуваємо зацікавленість посольств закордонних держав, що, у свою чергу, означає, що в їхніх програмах фігурують ось такі види взаємодії з Україною. Наприклад, вони допомагають привезти на наш фестиваль колективи з їхніх країн, і це великий плюс. На цьому тлі негативний імідж має наша держава, яка практично не сприяє проектам, подібним до "Країни мрій". При цьому вона підтримує певних виконавців, музика яких абсолютно не підходить молоді. Тобто, переважає постсовкова музична культура. Дивуєшся, кого можуть зацікавити ці "фанерні" концерти? Держава підтримує певні культурні стереотипи, які вже не відповідають сучасним смакам українців. А тому молоді, за відсутності позитивних змін у нашій державі, дивиться на Захід, вбирає в себе ті позитивні музичні рухи, зокрема моду на етніку, на фольклор, який останнім часом дуже популярний в Європі. Але це справжній, істинний фольклор, а не пострадянський, що асоціюється з червоними синтетичними шароварами і виконанням народних пісень під клавішним інструментом, із заїждженим гопаком у червоних гумових чоботях.

— Хотілося б почути про Ваше ставлення до політики. Воно якось перетинається з творчістю?

— За сучасних умов політикою не цікавитися неможливо. Ми пожили у Франції і побачили, що в Європі бути не в курсі політичних подій — це означає, що людина просто "баран", є несучасною і їй байдужа її власна доля. Що в неї, врешті, рабське мислення.

А щодо дотику нашої творчої діяльності з політикою, — гурт часто запрошують на заходи, які можуть бути під патронатом певної політичної сили чи політичного лідера. І треба розбиратися, що відбувається, що пропагує той чи інший діяч, яким чином він використовує імідж артиста. Також треба знати, що в умовах передвиборчої кампанії це "використання" посилюється. Навіть якщо пропонують зіграти на Дні міста чи, скажімо, Дні молоді, це може мати певний політичний підтекст.

До того ж, я орієнтуюся на свої симпатії чи антипатії. Коли у виконавця немає твердої позиції, у тому числі соціальної чи політичної, і йому все одно за кого грати, — аби тільки гроші дали — це означає, що людина свою моральну планку занижує. Тому що сьогодні ти заробив грошей і допоміг якійсь людині прийти до влади, а завтра ця ж людина зробить твоє життя гіршим. Тобто, собі виконавець зробив, може, й краще, а громадянам України — навпаки.

— Ви часто їздите за кордон. Яке ставлення до Вас як виконавця в Україні і до українців загалом?

— Загалом позитивне. Є певна симпатія. За кордоном у нас легкі та приємні концерти, бо відчувається симпатія і ностальгія, особливо серед українців, які там проживають. Там не потрібно багато зусиль, щоб підняти публіку, змусити її танцювати. Наприклад, у Росії є певний антиукраїнський рух, але цей відсоток агресивних елементів дуже невеликий. На загал, росіяни доволі доброзичливо сприймають українців.

— Ставлення до українців у Росії за останні роки змінилося?

— За моїми спостереженнями, суттєво змінилося. Років 4-5 тому був повний позитив у ставленні до нас. Зараз імідж нашої держави змінюється завдяки самій Україні і завдяки творенню цього, — як правило, негативного — іміджу спеціалізованими російськими структурами через засоби масової інформації. На початку 90-х росіяни вважали українців "братями меншими", які заблукали і з дурості не хочуть швидко повернутися назад. Зараз уже зрозуміло, що українці свідомо не хочуть повертатися до Радянського Союзу, тому з'являється своєрідна ностальгія за колоніальним минулим, за колишньою імперією. І вже з'являється злість. Тобто, з'являється певний негатив, хоч, я повторюю, що, здебільшого, ставлення до нас позитивне.

Богдан ГДАЛЬ

Й ВОДИ!

ОЛЕГ СКРИПКУ ПРИНЕСЛИ СОРОКИ: «СОРОК!»

Василеві ЧЕПУРНОМУ виповнилося 40. Голова обласної організації Всеукраїнського товариства "Просвіта" імені Т. Шевченка і заступник голови Всеукраїнської "Просвіти", уповноважений Комітетом Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації по Чернігівській області, відомий журналіст і громадський діяч, Василь Федорович разом зі своїми товаришами по "Просвіті" й Руху в грудні 1992 року заснував газету "Сіверщина", виконував обов'язки її першого редактора, плідно працює в "Сіверщині" й нині, так само, як і в газеті "Біла хата", в останньому числі якої — авторська сторінка "Православний Чернігів". До речі, Василь Федорович багато зусиль докладає до зміцнення нашої Української Православної Церкви Київського патріархату.

А ще він — глибоко ерудована людина, знавець української та світової літератури. А ще — завзяятий гордник і дачник (виріс же в селі, в Авдіївці Сосницького району). А ще, разом зі своєю дружиною Інесою Фтомовою, редакторкою газети "Біла хата", ростить сина-школярика Арсена. До речі, Інеса Ігорівна теж відзначає свій день народження, ми її теж вітаємо. У подружжя журналістів іменини якраз напередодні Дня журналіста України.

Правління обласної "Просвіти", провід обласної організації Української народної партії (ювіляр — ще й член обласної ради УНП), просвітяни області щиро привітали Василя Федоровича з ювілеєм.

У Чернігівському музеї М. Коцюбинського обласна "Просвіта" вшанувала ювіляра — провела вечір у формі просвітянських читань, де було заслухано кілька дуже цікавих доповідей. Заслужений журналіст України, історик і краєзнавець Сергій Павлик представив щойно завершено ним книгу про сподвижників славного гетьмана України Івана Мазепи — багатьох видатних українців, наших земляків. Лікар Іван Осадців торкнувся цікавої теми — духовності і лікування. А ювіляр зробив доповідь про українсько-російські стосунки в контексті історії та сьогодення.

Ведучий вечора, заступник голови обласної і голова міської "Просвіти", заслужений лікар України Сергій Богдан надав слово численним гостям вечора. Привітали В. Чепурного й зі столиці — від Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації, Центрального правління Всеукраїнської "Просвіти", Всеукраїнського педагогічного товариства ім. Г. Ващенко, було й віншування від колег-журналістів, письменників, художників, просвітян. Лунала поезія, пісні, панувала тепла й шира атмосфера просвітянського свята.

Петро АНТОНЕНКО

Від редакції. Відповідаючи на анкету "Слова Просвіти", Василь Чепурний порадив нам взяти інтерв'ю в Олега Скрипки. Замовлення ми виконали. Хай це буде нашим подарунком колезі Василю Чепурному. Многая літа!

ВЕСЕЛКА УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА

Центральне правління ВУТ "Просвіта" постійно працює з дітьми та юнацтвом України. Про це, на наше прохання, розповідає заступник голови, відповідальний секретар Микола НЕСТЕРЧУК:

— Напередодні Дня захисту дітей, у кінці навчального року, в Печерському палаці дітей та юнацтва ми спільно з Головним управлінням освіти й науки столиці подарували дітям та батькам літературно-мистецьке свято "Палітра українського слова".

Робота з дітьми та молоддю займає провідне місце в роботі "Просвіти". Нинішній рік — рік 190-річчя від дня народження Тараса Шевченка. Я назву лише деякі централізовані заходи, які говорять самі за себе.

А саме: конкурс "Тарасовими шляхами" — перший Всеукраїнський конкурс книжок, створених дітьми. Участь узяли більше 400 учнів. Лауреатами стала 71 книжка.

Щорічний літературно-мистецький конкурс "Я гордий тим, що українець зроду", конкурс "Шевченко у серці моїм" — спільно з Фондом "Шевченко — XXI століття" — проходив у шести номінаціях (література, музика, театр, крає-

знавство, художнє читання).

Спільно з Головним управлінням освіти й науки КМДА — конкурс читців поезій Т. Шевченка.

Метою конкурсів, насамперед, є:

— інтелектуальний розвиток творчих здібностей дітей;

— виховання в людей любові до України, до рідного слова як найціннішого скарбу народу;

— виховання почуттів доброти, щирості, порядності, справедливості;

— виховання гордості та національної гідності.

Що несе для виховання наша реальність? Що ба-

чать і чують наші діти? Із екранів ТБ сюжети одні — вбивство, насилля, секс, жорстокість, цинізм. Що маємо чекати від цього всього? Адже діти вбирають усе, як губка. Батьки добре розуміють, що це значить і чим воно може закінчитися.

Діти, виростаючи, відтворюють те, що бачили, чули, чого навчилися!

Зберегти все добре і гуманне, притаманне традиційній українській родині, — наше завдання. Тому кожен просвітянський захід, адресований дітям, має свою мету.

На згадуваному мною святі були підведені підсумки конкурсу дитячих малюнків на тему: "Українське слово".

Тобто, діти через колір, через фарбу, передавали своє розуміння і бачення слова.

Спеціально було розроблено Положення, затверджене ЦП "Просвіти". Дітям пропонувалося через колір, через малюнок виразити своє розуміння на папері, своє бачення, свої почуття до українського слова.

Певною мірою, це складне завдання, але діти блискуче справилися з ним, передавши роль і місце ук-

раїнського слова у дитячій уяві, у своїй свідомості.

Конкурс проводився серед трьох вікових груп: молодша група — 7—9 років, середня група — 10—13 років, старша група — 14—17 років.

На конкурс надійшло понад 100 робіт. Тематика їх була різноманітна.

Українське слово асоціюється дітьми як калина, мати, сонце.

Значна частина малюнків — ілюстрації до творів Т. Шевченка, до українських народних пісень.

Діти щиро малюють природу. У переважній більшості малюнків знаходимо ліс, річку, поле, залите сонцем, калину, тополю тощо.

Дитячі роботи дуже цікаві. Відзначаються щирістю й безпосередністю, багатством кольорів. Вправно передані думки героїв та їхні характери.

Оцінювали роботи провідні художники України: Валерій Франчук, Володимир Гарбуз.

Серед кожної вікової групи було виділено три місця (I, II, III) та суперприз. Згідно Положення, визначено 12 переможців. Журі надало ще 19 заохочувальних премій.

Усі роботи були гарні. Журі пропонувало відзначити їх нагородами.

Голова Товариства Павло Мовчан нагороджує Соломію Добровольську

Три спецпризи — магнітоли. За перші місця — плери. За треті та другі — фотоапарати.

А заохочувальні премії — бібліотеки з книг, виданих у Видавничому центрі "Просвіта": "Кобзар", "Тарасове перо", "Тарасовими шляхами", "Українські народні казки".

Київське міське управління у справах сім'ї та молоді КМДА володарям спецпризів виділило безкоштовні путівки на відпочинок у літній табір "Зміна". Пільговими путівками нагороджені переможці, які посіли I, II, III місця.

Дітей-переможців віта-

ли: голова ВУТ "Просвіта", народний депутат України, лауреат Національної премії імені Т. Шевченка Павло Мовчан, художник Валерій Франчук, заступник начальника Головного управління освіти й науки КМДА Василь Герасименко.

А потім був великий святковий концерт силами художніх колективів Печерського р-ну столиці. У концерті взяли участь: ансамбль бандуристів "Мальви" (худ. керівник Л. Кияниця); ансамбль танцю "Вітерець" (керівник Ю. Колісниченко); дитячий театр "Спалах"; гурток бального танцю та інші.

Хочеться, щоб наша юна зміна вірила в Україну, щоб діти вірили у Правду, Добро. Щоб любили Україну, бо вона — найкраща! Ніде немає такої землі, таких гаїв, річок, таких співучих солов'їв, таких талановитих і працьовитих людей, як у нас, і кращого міста, як наш Київ, немає. Любімо своє веселкове слово, бережімо його, шануймо і завжди користуймося рідною мовою. Будьмо разом, діти і дорослі!

● Микола НЕСТЕРЧУК
Фото
Ганни ОБОРСЬКОЇ

СВЯТО МИСТЕЦТВА У ДОНЕЦЬКУ

Напередодні Міжнародного дня захисту дітей у ЗОШ № 119 відбувся благодійний концерт "Цілюще джерело". Точніше, не в школі, а на шкільному подвір'ї, просто неба, співали й танцювали учні й викладачі ЗОШ № 119 та школи мистецтв № 1 м. Донецьк.

Думка провести такий захід виникла давно, тому що давно триває дружба колективів двох шкіл, проводяться спільні свята, уроки тощо.

Концертна програма продовжувалася три години, за нею спостерігали майже дві тисячі мешканців Будьонівського району Донецька. Глядачі палко аплодували як маленьким, так і дорослим артистам.

Звучали естрадні й народні пісні — виступали шкільні вокальні ансамблі, своєю майстерністю демонстрували учні циркового відділення школи мистецтв та хореографічного ансамблю "Шахтарочка". До речі, "Шахтарочка" у травні цього року стала лауреатом премії Всеукраїнського фестивалю "Джерело талантів".

Дуже важливим моментом нашого концерту є сумісні виступи учнів і вчителів в одному номері. Це дуже підвищує авторитет педагога та майстерність і відповідальність учня.

Сьогодні я закінчую 11 клас і хочу подякувати викладачам ЗОШ № 119 та школи мистецтв № 1 за те, що вони навчили нас не тільки писати, читати, грати на музичних інструментах. Вони навчили нас не бути байдужими: вболівати за інших, радіти їхнім успіхам, бути милосердними. З таким багажем дітям не страшно виходити у дорослий світ. Це було головною думкою концерту "Цілюще джерело", який справді був цілющим для людських душ.

І ще одна важлива риса цього фестивалю — для кожного з 500 учасників перебування на Донецькій землі було безкоштовним. І все це завдяки організаторам: Донецькій облдержадміністрації, Донецькому управлінню в справах сім'ї та молоді, Донецькій міській раді та Донецькій обласній організації "Просвіта" ім. Тараса Шевченка.

Дуже символічно, що наш конкурс проходив у рік духовності на Донеччині. І повірте, що кожен виступ — був прикладом високої духовності нашого народу. Мені, як ведучій гала-концерту, дуже цікаво було спостерігати за кулісами й на сцені за конкурсантами. Мене і всіх присутніх зачарували своїми голосами Катерина Бурик, Да-

нило Матвієнко, Андрій Сторчай, Надія Дорофеева, Катерина Філатова, Ірина Хромігова.

Важко було всидіти на своїх місцях глядачам, коли танцювали на сцені "Зарево", "Буревісник" (м. Харків), "Зіронька" (м. Луганськ), "Водограй" (м. Івано-Франківськ), "Шахтарочка" (Донецьк).

А яке хвилювання й насолоду викликали художні твори Євдокії Антонової, Максима Удинсько-

ДЖЕРЕЛО ТАЛАНТІВ

Надзвичайно успішно в Донецьку пройшов IV Всеукраїнський фестиваль пісні, танцю, живопису та народно-прикладного мистецтва "Джерело талантів". Із багатьох куточків України зібралися таланти віком від 7 до 60 років. На донецьку землю завітали виконавці з Черкаської, Миколаївської, Одеської, Івано-Франківської, Чернівецької, Дніпропетровської областей, із Харкова, Луганська, Херсона, Києва. Фестиваль удался справді національним. Кожен соліст або колектив представляли 2 твори української тематики. Разом із тим це був дуже демократичний захід, тому що не було обмежень у стилях, манері й техніці виконання. Найголовніше, на що звертали увагу члени журі, — це майстерність артистів.

го, Сергія Гальцева, Марії Гапонової, Марини Зінякової. Кожна робота — неповторна, передає глибокий образ за допомогою фарби, вугілля, олівця, а головне — світобачення.

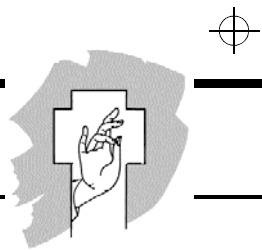
Про кожного з учасників можна написати окрему статтю, бо кожен заслуговує на увагу. Але найголовніше, що несе кожен у своєму серці, — це любов до української пісні, танцю, до всього, що поєднує в собі велич-на Україна.

І ще одна важлива подія відбулася в рамках фестивалю: покладання квітів та концерт конкурсантів біля пам'ятника Кобзарю. Можливо, маленькі артисти не всі усвідомлюють патріотичне та історичне значення цього заходу, але байдужих серед них не було. Маленькі талановиті "джерельця" влилися в потужне "Джерело талантів".

Є ще одне побажання організаторам конкурсу: вийти на міжнародний рівень. Отож, до зустрічі на V Всеукраїнському фестивалі. Або — Міжнародному!

● Матеріали підготувала
Христина
ПРИСЯЖНИК,
учениця 11-А класу
школи № 119,
м. Донецьк

До цієї мандрівки ми збиралися ще з зими: надто вже праглося нашим просвітянам відвідати Шевченків край — Канів, Чернечу гору, Дніпро-Славутич, вклонитися місцю, яке прийняло на вічний спокій тіло Великого Українця, бунтівника, пророка, від котрого в народі нашому закріпились назви — українці, Україна. Не “хохли-малороси”, як іменував нас зверхньо-зневажливо російський імперський колоніалізм; не “русін”, “малополья”, як називали нас польські шовіністи. Як, врешті, Австрія, до складу якої входили понад сто років Галичина, Буковина і Закарпаття, — не визнавала за тамешніми українцями право на самовизначення.

Назва “Україна”, що пролунала сто-двістікратно в шевченківському вільному слові зі сторінок “Кобзаря”, — стала символічною, об’єднуючою для всіх наших земель, де мешкали ті, хто розмовляв українською мовою.

Може сміливо стверджувати: саме від Тараса ми відчули, усвідомили себе окремим народом зі славетною історією, самобутньою культурою, багатьма, що сягають у тисячоліття, звичаями і традиціями. Якраз від Тараса починається поширення серед українців національної свідомості, національної гордості, національної ідентичності та державницького мислення сотень і тисяч патріотів, що, врешті, привело до єдиної правильної думки: ми, як і інші народи світу, маємо право на свою землю, на її багатства, маємо створити тут свою національну державу.

Тому й захотілось побувати у краї, де народився Тарас, походити по землі, “яку сховає Тарас малими босими ногами”, “яку скропив Тарас гіркими росами-сльозами”, як згодом напише наш славетний земляк, поет Максим Рильський.

І ось новий красень-автобус львівського виробництва на 45 місць вирушив у неблизьку дорогу.

Гуртуємось у спільну громаду. Частину коштів виділило обласне представництво блоку “Наша Україна”, решта — складчина. Блок представляв у поїзді Василь Марків, керівник його міської філії.

Щойно зійшло тепле травневе сонечко, а ми — в дорозі, назустріч йому, на схід, на Київ і далі — до Дніпра. Яка ж ти гарна, мила, рідна українська земле, особливо в травні! За вікнами видніються буйнолісті ліси, яскраво-зелені поля, луги, левади. Все довкруг відчайдушно зелене, молоде, радісне, веселе... Природа буяє, плідниться, справляє одвічну казку життя і вичині.

Минаємо Київ, Обухів, Кагарлик, Миронівку. Тут круто повертаємо на схід, до Дніпра-Славутича. Вжедесь неподалік він, прабатько українських рід, бо потягло вільгістю і заячали в повітрі чайки.

Під’їздимо до Канева. І ось із високого правого берега зорові відкривається широченна блакитна смуга води, що купається з обох боків у густих верболах та лісових хащах. Верхів’я її йде вдаль і, здається, губиться не на землі, а в хмарах, у небі. Так само й на півдні, куди плине велика ріка. Яка потуга, яка сила, аж дух захоплює! Наче й немає ні сіл, ні міст, ані інших ознак цивілізації, і ти опиняєшся в козацькій добі, і ось зараз випливають з-за мису бойові козацькі кораблі-чайки з гарматами і чубатими лицарями, які плывуть “до султана в гості”. Або й ще далі — лодії войовника Святослава київського у білій вишитій сорочці, з чубом-оселедцем на голені голові, з мечем двосічним у руках. А з ним — вої-друзи на плывуть воювати гордовиту й хитру Візантію, “шукаючи собі честі, а князю слави”.

Гай-гай, Славутиче-Бористене, скільки лодій, мирних і войовничих, носив ти на водах своїх! Давно відійшли в минуле ті часи, забулось багато з того, що ді-

священного місця — до моголи-пам’ятника Тарасові Шевченку. Бо якраз тут, на Чернечій горі в Каневі, “серед степу широкого на Вкраїні милій” знайшов свій вічний притулок Великий Українець. Таким був його заповіт.

Нагадаю, що помер поет у березні 1861 року в Петербурзі і був там похований. Але, виконуючи його волю, друзі та родичі перевезли тіло Тараса в Україну: з Петербурга до Москви потягом, звідти до Києва кінми — всього за десять днів. У Києві сумний похід зустріла патріотична студентська молодь і, впрягнувшись у карету, везла домовину Т. Шевченка через усе місто до церкви, де відправляли поминальну панахиду.

Із Києва до Канева доставляли труну пароплавом “Кременчук”, де й поховали на високій кручі над Дніпром 22 травня 1861 року. Тут вимурували йому цегляний склеп, насипали високу моголу з дерев’яним хрестом.

У 1884 році друзі й родичі по-новому опорядкували моголу: вивилили пагорб, встановили металеву

року) забороненою датою: у цей день не дозволялося йти до Шевченка, покладати квіти. Бо, бачите, так роблять “українські буржуазні націоналісти” в Америці й Канаді.

Пригадую кінець 60-х — початок 70-х років у Києві, де я навчався в Шевченківському університеті. У день 22 травня, ще зранку, міліція оточила пам’ятник Шевченку, що навпроти червоного корпусу КДУ, й не пускала туди студентів. Нас, національно свідомих хлопців і дівчат, набралось кілька сотень. Ми гуртувалися, проривали щільне кільце сторожі. Починалася штовханина, сутички з поліціантами та кагебістами в цивільному. Когось заарештували, били. Інші під цю веремію, серед них і я, поклали-таки до пам’ятника невеликий вінок, обмотаний колючим дротом із написом: “Борітеся — поборете! Т. Шевченко”.

То було суперреволюційно! Як вибух бомби. Комуняки всієї столиці на зборах у колективах лякали віронопідданих совків нами, студентами, “українськими

розмовляє з Кобзарем. Кожен звіряє по ньому свої думки і вчинки. А Тарас не порушно дивиться на Дніпро, на нас усіх, що зібралися на Чернечій горі (тут якраз вирував багатолюдний мітинг прихильників блоку “Наша Україна”), на маєво прапорів і ніби промовляє:

Кати знушаються над нами.

А правда наша п’яна спить.

Борітеся — поборете! Вам Бог помагає!

За вас правда, за вас слава

І воля святая!

Кількатисячний гурт слухає уважно виступ лідера блоку “Наша Україна” Віктора Ющенка, депутатів Верховної Ради, голови Всеукраїнського товариства “Просвіта” Павла Мовчана, Євгена Гірника. То саме його батько, Олекса Гриник, — у далекому вже 1978 році, 21 січня, вчинив акт самоспалення отут, біля пам’ятника Тарасові Шевченку, на знак протесту проти політики русифікації,гноблення України, жорстокого придушення кому-

ного Шевченківського заповідника на Чернечій горі. Немає готелю для приїжджих.

А в рідному селі Великого Кобзаря Моринцях у школі перестали викладати українську мову: єдина вчителька, рятуючись від нужди, виїхала на заробітки за кордон...

Нині минає 190 років із дня народження Т. Шевченка. Під цим знаком і відбувається дійство. До священного для всіх українців місця з’їхалися шанувальники зблизка й здалека: ось співає пісень на слова Тараса самодіяльний хор зі Львова, далі — з Черкас, Тернополя.

А ми з нашими просвітянами зустрілися з головою “Просвіти” Павлом Мовчаном, знайомими з інших областей України. Відтак відідали Тарасову світлицю-хатину трохи далі за пам’ятником. У такій жив понад 50 років доглядач моголи Тараса Шевченка Іван Олексійович Ядловський (загинув у трагічний 33-й від голоду). Хатина — аналог справжньої, в якій був перший музей Т. Шевченка і яку розкидали в 1939-ому. У хатині з двох кімнат (відбудована у 1991 р.) з лівої сторони — кімната-музей. У ній — подаровані вишиті рушники, портрет Шевченка пензля І. Рєпіна (копія), картина Д. Безперчого “Бандурист”, килими, вінки тощо. У кімнаті праворуч — особисті речі І. Ядловського, який проживав тут із сім’єю.

Уважно оглядають експонати, щось нотують собі просвітяни, викладачі нашого педуніверситету Марія Масловська, Валентина Прус, Геннадій Махорин, Володимир Білобровець, бібліотекар сільської школи Валентина Ковальчук, козацький осавул Анатоль Туз, вчителі Петро Костюк із донькою-студенткою Богданою, Іван Острогляд, Ольга Ковальчук, Жанна Карпик, Тетяна Звінеревська, Наталя Якимович. Усе побачене й почуте тут, на Чернечій горі, буде розказано студентам та учням. Щоб і вони прилучилися душею до наших духовних святинь...

В обід нахмарило, закрапав дрібний дощик; саме небо оплакувало Великого Сина України. А під розлогими вітами кленів сидів кобзар, грав на бандурі, яку подарував йому Віктор Ющенко. Й уважно слухали Віктор Андрійович з дружиною Катериною та дітьми спів кобзаря Горобця.

А сонце вже котиться з обіду. Пора додому. Востаннє оглядаємо Тарасову гору, пам’ятник поетові, гай-заповідник, могутній Дніпро-Славутич і знову рахуємо східці, вже вниз.

І на завершення скажу: зустріч і розмова з Великим Кобзарем удалась житомирським просвітянам на славу.

●Святослав ВАСИЛЬЧУК, голова обласного об’єднання “Просвіта”, Житомир-Канів

НА РОЗМОВУ ДО ТАРАСА

Делегація Житомирської “Просвіти” відвідала Шевченківський національний заповідник у Каневі

ялось на берегах твоїх. Задулила всевладна пелена часу. А ти плинеш Україною, такий же дужий, повноводний, гарний, купаєшся в красі й силі, наш невмирущий, наш вічний Дніпре, наша слава й гордосте!

Ось і пристань на річці для теплоходів — білих, великих, легких, як чайки. Здається, здіймуться й полетять разом із тими водяними стрімкими птахами...

А он іще одна пристань — для автобусів. І маса людей довкруг: ідуть із міста святково вбрані чоловіки та жінки, хлопці й дівчата. Чимало тут і дітей. Багато хто у вишитих сорочках. Тріпочуть на вітрі прапори. Прибули люди з різних куточків України, приїхали поклонитися духовному Батькові нації, схилити в знак пошани голову перед моголою Тараса, стати на ширі розмову з Великим Сином України.

І весь цей колоритний гурт прямує до високої, здається, аж до хмар, кручі на правому березі ріки й нескінченим вужиком в’ється-підіймається вгору до

огорожу, чавунного хреста з барельєфом поета.

Так було до вересня 1923 року, коли большевицька окупаційна влада вирішила по-своєму: хреста скинуто в провалля, де він і розбився. “Релігія — опіум для народу!” — горлали комуністи-москалі та їхні підбрехачі хохли-малороси, спільно знищивши Українську державу в 1917—20-х рр. Державу, про яку мріяв Тарас, за котрою й кликав люд свій “до сокири”; котрою жив і мав, і яка стала головним смислом його життя, його пристрастю, його всепоглинаючою та полум’яною любов’ю. Єдиною на все життя. Такою палаючою, що запалила мільйони українців.

Свою Україну любіть... Любіть її...

Во врем’я люте.

І, нарешті, в 1991 році було відкрито музей на Чернечій горі. Пам’ятник Т. Шевченкові, перебувши лихоліття й бойню німецько-фашистських і московсько-сталінських окупантів, височить на кручі. 22 травня стало в УРСР (аж до 1991

буржуазними націоналістами”. Багатьох виключили з навчання. У те число втратив і я.

Та повернімося до Чернечої гори. Круті сходи зигзагом — угору. Їх нарахував я 340. До самого пам’ятника слід іще подолати 43 сходки; всього — 383. Багато. Проте йдуть люди, і наче втоми не відчувають, незважаючи й на поважний вік багатьох...

І ось поглядам нашим відкривається грандіозна панорама: з правого боку, далеко внизу, — блакитна смуга Дніпра, зліва — тинистий гай, будівля музею, а в центрі — відомий із читанок пам’ятник Великому Кобзареві. Йдемо з чималим букетом квітів, які привезли з собою, і покладаємо їх до підніжжя постаменту. Стоїмо мовчки, кожен подумки

ПОЖЕРТВИ НА ТАРАСОВУ ЦЕРКВУ

Продовження. Поч. у ч. 39—52
за 2003 р., числах 2—9, 11—14,
16—18, 20—24 за 2004 р.

Абрамов І. А., м. Нетішин	5,00
Хмельницької обл.	
Аграрний коледж, м. Стрий	
Львівської обл.	428,40
Безусий О. М., м. Київ	50,00
Березкіна З. І., Тернопільська обл.	100,00
Біляр К. П.	100,00
Блащак Ф. І., м. Полтава	30,00
Бровченко Р. С., Войцехівська Л. С., с. Могиліне Гайворонського р-ну Кірово- градської обл.	25,00
Буцацьке фінансове управління, Тернопільська обл.	61,00
Василенко Т. Ю., м. Київ	100,00
Вачула В. Г., м. Львів	50,00
Волинське державне училище культури і мистецтв, м. Луцьк (ч/з Антонюк А.)	563,50
Гавриш Б. Й., м. Львів	20,00
Герасим І. С. та Герасим О. С.	200,00
Гончаренко В. Г., м. Харків	100,00
Грен О. М., м. Львів	10,00
Грінка Г. Д., м. Ровеньки	
Луганської обл.	100,00
Данилюк В. О., м. Тростянець	
Івано-Франківської обл.	10,00
Денисенко С. П., м. Київ	200,00
Добринська Л. М., м. Донецьк	10,00
Дольни М. Г., м. Тернопіль	10,00
Дубровський В. Я., м. Дніпропетровськ	100,00
Жовківська ЗОШ-інтернат м. Львів	90,00
Заїка Т. М., с. Павлівка, п/в Орлине, Севастополь-5	100,00
ЗСШ № 100, м. Київ	
(ч/з Довгого Б. Т.)	20,00
Ісак М. Ю., с. Білки	
Закарпатської обл.	10,00
Калуська філія МТ "Просвіта" Івано-Фран-	

ківської обл.	1621,00
Клименко Я. І., м. Дніпропетровськ	5,00
Козацька ЗОШ Бериславського р-ну Хер- сонської обл.	112,00
Колектив Кременецького відділення реалізації і постачання газу	
Тернопільської обл.	1000,00
Костенюк М. А., Хмельницька обл.	132,66
Кравець Я. І., м. Львів	100,00
Крупа Д., м. Львів	15,00
Ліцей "Логоз", м. Запоріжжя (ч/з Орел Г. М.)	140,00
Мартиненко О. Г., м. Київ	40,00
Миколів І. М., Настасів	
Тернопільської обл.	50,00
МП "Підкова", м. Тернопіль	40,00
Несміян Ю. О., с. Безруки Дергачівського р-ну Харківської обл.	30,00
Несміянов О. І., м. Торез	
Донецької області	10,00
Омельченко В. С., м. Чигирин	
Черкаської обл.	10,00
Орун О. В., м. Тернопіль	20,00
Переста М. Ю., с. Чинадійово Мукачівсько- го р-ну Закарпатської обл.	10,00
Пожертви № 4091 через Марганецький ощадбанк Дніпропетровської обл.	200,00
Пожертви від населення за № 1053 від 08.06.2004 р. (ч/з Львівський банк "Біг ЕНЕРГІЯ")	75,00
Понюк М. І., с. Шутроминці Заліщицького р-ну Тернопільської обл.	69,00
РЕС, м. Заліщики Тернопільської обл. (ч/з Лопушинського А. Б.)	100,00
Рівненська обласна організація Народного Руху України	300,00
Родина Дивоняк, м. Бурштин Івано-Фран- ківської обл.	100,00
Родина Шевченків: Тарас, Людмила, Леся, Володимир, Наталка, Ліля, Ольга із Запо- ріжжя та Одеси	250,00
Савка К. М., м. Копичинці Гусятинського р- ну Тернопільської обл.	196,00
Сало М. І., Обухівський р-н, Київська обл.	200,00
Самбірська тублікарня	
Львівської обл.	49,00

Скосарівський осередок ВУТ "Просвіта"	40,00
Смакота О. В., "Просвіта", м. Дніпропетровськ	50,00
Сорока Я., с. Бучач Тернопільської обл.	50,00
Спілка в'язнів жертв нацизму, м. Світло- водськ Кіровоградської обл.	54,00
Староніжбіроцька ЗОШ Гусятинського р-ну Тернопільської обл. (ч/з Кримську М. В.)	48,00
Стасюк І. Я., с. Осьмиговичі Турійського р- ну Волинської обл.	200,00
Сушко В. В., м. Просина Покровського р- ну Дніпропетровської обл.	20,00
Технікум промислової автоматики (ч/з Плахтій Г. С.)	130,00
Тисменицька РДА	
Івано-Франківської обл.	140,00
Ткачук М. В., м. Володимир-Волинський Волинської обл.	10,00
ТОВ "Український експертний центр", м. Миколаїв	500,00
Товариство "Джерело надії", м. Маріуполь Донецької обл.	58,00
Товариство "Лемківщина", м. Дрогобич Львівської обл. (ч/з Кулешко Л.)	300,00
ТП "Шиндак О. М.", м. Івано-Франківськ (ч/з Салій Б.)	10,00
Учні 1 (5)-А, Б, В, 5 (9)-В класів Маріїнської гімназії, учителі Сторожук Л. В., Дарієнко Н. Б., м. Одеса	300,00
Федин І. М., м. Львів	35,00
Форбішевський М. В., с. Турка Коломий- ського р-ну Івано-Франківської обл.	100,00
Фурс О. Й., м. Бровари Київської обл.	60,00
Харитонова Т. Л., м. Стаханов	2,00
Хлопчик К. В., Вінницька обл.	60,00
Холіцький О. В., м. Львів	50,00
Хонич В. І.	4,00
Хор "Червона калина" Самбірського р-ну Львівської обл.	100,00
Храпай Л. П., м. Бровари Київської обл.	3,00
Хрептак Г. І., Тернопільська обл.	
Підгаєцький р-н с. Гнильче	100,00
Христюшина Л. В., м. Кіровськ	

Добровільні пожертви
"На Кобзареву Церкву":
МБФ "Українська Родина"
Р/р № 26045200145101
в Подільській філії
АКБ "Київ", МФО 320401
ЗКПО 21709106

Луганської обл.	10,00
Худін М. В., м. Прилуки	
Чернігівської обл.	10,00
Хупченко Г. П., м. Київ	10,00
Циган Ольга в пам'ять про доньку Іванну, м. Заліщики Тернопільської обл. (ч/з Бо- рейко М. С.)	50,00
Черкаський автодорожний ліцей	35,00
Школа с. Чуква Самбірського р-ну Львівської обл.	43,12
Шукатка Б. С., м. Сокаль	
Львівської обл.	50,00
Щурко М. Й., м. Червоноград	
Львівської обл.	20,00

ПОПРАВКИ І УТОЧНЕННЯ

Замість "Крутий В. С., м. Біла Церква Ки-
ївської обл. — 25 грн." (число 23 за 2004
р.) потрібно "Кутний В. С. — 25 грн."; "Ва-
сильченко В. Ф., м. Ромни — 30 грн." (чис-
ло 21 2004 р.) потрібно читати: "Василь-
ченко В'ячеслав Володимирович — 10
грн.; Васильченко Володимир Федорович
— 10 грн.; Васильченко Валентина Михай-
лівна — 10 грн."; "Мельник, м. Запоріжжя"
— "Мельник І. С., м. Запоріжжя"; "Пили-
пенко, м. Бердянськ" — "Пилипенко І. В.,
м. Бердянськ".

СПИСОК ОФІРУВАЧІВ НА ТАРАСОВУ ЦЕРКВУ, ЯКІ НАДІЙШЛИ ЗАГАЛЬНИМИ СУМАМИ

РІВНЕНСЬКЕ ОБЛАСНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ВУТ "ПРОСВІТА" ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (четвертий внесок)

Худоба П. Х.	50,00	Дворжак В. А.	10,00
Касянчик К. В.	5,00	Нестерчук Т. К.	50,00
Яницький В. І.	5,00	Киричук І. К.	50,00
Бурбела В. Г.	10,00	Кордонець В. Д., с. Грушвиця Рів- ненського р-ну	10,00
Бугайчук І. П.	10,00	Нечипорук В. Ф.	10,00
Бугайчук М. П.	10,00	Шишковський В. Г.	25,00
Юрчук В. Л. (від церковного хору Св.-Лукинської УПЦ-КП), с. Уль- барів Дубенського р-ну	50,00	Степанюк М. І., с. Грабів Рівнен- ського р-ну	20,00
Самчук О. С., с. Обарів Рівнен- ського р-ну	20,00	Брізе Л. Г.	20,00
Колесник Л., с. Петрівка	10,00	Вітошко С. С.	5,00
Гузь Л. Г., с. Привільне Дубенсько- го р-ну	10,00	Мамай М. О.	4,00
Савчук Л. К., с. Привільне Дубен- ського р-ну	10,00	Гожий В. І., м. Костопіль	20,00
Багрій М. Н., с. Обарів Рівнен- ського р-ну	20,00	Жданюк М. Р.	10,00
Боярська К. М., с. Обарів Рівнен- ського р-ну	20,00	Гончарівська А. С.	15,00
		Всього:	603,50

**Гурт "Барви" Рівненської об-
ласної філармонії. Кошти, зіб-
рані від благодійного Шевче-**

СПЕЦІАЛІЗОВАНА СЕРЕДНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА № 4 ЛЬВОВА

Крупей Т. Є. — директор школи	20,00	5-А	12,00
Садовська Г. І. — заступник ди- ректора з навчально-виховної ро- боти	20,00	5-Б	30,00
Плодзідим П. В. — заступник ди- ректора з навчально-виховної ро- боти	20,00	5-В	28,00
Ядлось Я. Я. — заступник дирек- тора з іноземних мов	20,00	5-Г	30,00
Сиротюк Л. А. — заступник дирек- тора з виховної роботи —	20,00	5-Д	25,00
Класні керівники:		6-А	40,00
5-Д кл. — Салига Н. М.	20,00	6-Б	30,00
7-Г кл. — Федас Р. І.	10,00	6-В	36,00
10-Г кл. — Осінчук Л. М.	20,00	6-Г	49,00
Класи:		7-А	27,00
1-А	30,00	7-Б	25,00
1-Б	30,00	7-В	20,00
1-В	25,00	7-Г	22,00
1-Г	30,00	8-А	30,00
2-А	30,00	8-Б	58,00
2-Б	30,00	8-В	7,00
2-В	20,00	8-Г	32,00
2-Г	30,00	9-А	35,00
3-А	30,00	9-Б	40,00
3-Б	55,00	9-В	31,00
3-В	30,00	9-Г	33,00
3-Г	27,00	10-А	20,00
		10-Б	28,00
		10-В	31,00
		10-Г	86,00
		11-Б	32,00
		11-В	18,00
		Учні:	
		3-Б — Ковалик Б.	10,00

ківського концерту 23 травня 2004 р. у м. Рівне

Тарас Денисюк — засл. артист України	
Галина Топоровська — засл. ар- тистка України	
Галина Грицюк — засл. артистка України	
Микола Швидків — лауреат між- народних конкурсів	
Микола Бешта — лауреат всеук- раїнських конкурсів	
Людмила Гурова — лауреат всеук- раїнських конкурсів	
Світлана Жуковська — артистка філармонії	
Ірина Криворученко — артистка філармонії	
Ірина Козачук — концертмейстер філармонії	
Всього:	124,50

ВETERАНИ ВВВ ДНІПРОВСЬКОГО Р-НУ КИЄВА, ЇХНІ ДІТИ ТА ОНУКИ

Авраменко М. Г.	2,00	Коваленко М. Г.	5,00
Буглова Т. Т.	5,00	Камчатний Г. Т.	20,00
Борисенко В. М.	10,00	Коваленко Р. П.	5,00
Білан Л. Г.	2,00	Лазоренко Р. А.	50,00
Бойко П. С.	10,00	Лаппо Л. І.	5,00
Батуревич Ірина (8 клас)	3,00	Ланчук О. Т.	5,00
Батуревич Ольга (2 клас)	2,00	Лобок М. Ф.	7,00
Гулівайло Я. Т.	15,00	Лучишин О. Г.	25,00
Береговий В. М.	6,00	Лагода І. (7 клас)	2,00
Вовненко Л. О.	10,00	Левченко О. Ю.	5,00
Гребень Р. І.	5,00	Мищенко С. Г.	5,00
Гребінь Л. І.	5,00	Марченко К. Р.	5,00
Горбунова О. Г.	20,00	Михайлюсь А. І.	10,00
Глазман К. Л.	3,00	Пархоменко Л. О.	10,00
Дудник О. Ф.	20,00	Поражинська Р. Б.	5,00
Зіневич Н. П.	50,00	Петрик Г. С.	5,00
Запісочна Р. В.	2,00	Пасько Т. П.	2,00
Іващик К. І.	10,00	Роменець Г. І.	5,00
Івченко В. Г.	5,00	Уманець А. П.	10,00
Ільчишина Н. І.	5,00	Фролов Степан (2 клас)	2,00
Іщенко Г. Х.	5,00	Федосова Н. П.	10,00
Костюк Н. О.	10,00	Хріпта О. В.	50,00
Ковалик В. М.	15,00	Шевченко Л. І.	10,00
Кара Л. С.	2,00	Цихановський В. К.	5,00
Коваль Л. Т.	5,00	Яворська О. О.	4,00
Коваль О. Л.	5,00	Яременко Г. І.	15,00
Коваль О. В.	5,00	Германюк Я. Л.	5,00
Костенко С. Ф.	5,00	Назаренко Н. Г.	15,00
Кардашевська Г. Г.	5,00	Всього:	554,00
Коломійчук В. О.	5,00		

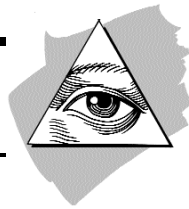
АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

Амброзович П. С.	10,00	Машин О. В.	5,00
Афанасієнко В. Й.	5,00	Нетяга О. Д.	5,00
Байдено В. О.	10,00	Петрошук Н. К.	5,00
Берега А. І.	5,00	Пронькін М. А.	5,00
Ізваріна Л. Ю.	5,00	Рошин В. К.	10,00
Козлов В. О.	10,00	Сорока Л. П.	5,00
Кравчук В. П.	50,00	Стьопочкіна Л. О.	5,00
Лінкевич С. М.	20,00	Всього:	160,00
Ляшенко О. Л.	5,00		

ОСЕРЕДОК ВУТ "ПРОСВІТА" с. СКОСАРІВКА МИКОЛАЇВСЬКОГО Р-НУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛ.

Гончарук Г. П.	1,00	Ніколенко О. Ю.	1,00
Грановська О. В.	3,00	Папка А. В.	3,00
Гулько Л. В.	1,00	Рожнов О. П.	2,00
Джуринська Н. Н.	5,00	Рожнова О. О.	2,00
Дзюбенко І. А.	1,00	Тимчук В. І.	2,00
Зарічанська Н. Д.	1,00	Титаренко Т. А.	2,00
Ковтун Л. В.	2,00	Хруц Г. М.	1,00
Кулій Н. К.	5,00	Чеченін С. О.	5,00
Манюк Г. О.	1,00	Щапарко А. Л.	1,00
Миронова О. М.	1,00	Всього:	40,00

УСЬОГО НА РАХУНКУ ТАРАСОВОЇ ЦЕРКВИ — 458 822 грн. 25 коп.

ЦИКЛИ Й ЕПОХИ МИКОЛИ ЧМИХОВА

Видатний український вчений, професор Національного університету "Киево-Могилянська Академія", доктор історичних наук Микола Олександрович Чмихов (1953—1994) досліджував космічні цикли та їхній вплив на природу й суспільство. Ми живемо у світі циклів: день і ніч, пори року, чергування сонячної активності, зміни фаз Місяця, добові та місячні коливання активності людського організму та ін.

Якщо згадані цикли безпосередньо впливають на розвиток індивідуального людського організму, то соціальні організми, зокрема етноси, суперетноси та раси, перебувають під потужним впливом значно масштабніших циклів. Як показав Микола Чмихов, на території України дуже виразно спостерігається вплив 532-річного етнотворчого циклу: кожні 532 роки на цій землі народжується новий український етнос — сколоти, сармати, анти, руси, козаки, а кожна епоха (1596-річний цикл) народжує новий суперетнос — самарі-кімери-сумери, арії, гали, слов'яни.

Багато циклів, зокрема згадані, а також цивілізаційтворчий 7980-річний цикл, закінчуються одночасно у 2015 році. Цей рік і буде "вододілом" між сучасною цивілізацією-III (3-го психоінформаційного рівня) і наступною цивілізацією-IV (4-го рівня). Перехід від сучасної "цивілізації творчості" до наступної "цивілізації цілісності (мудрості)" ми позначаємо терміном "Перехід-IV". Микола Чмихов незадовго перед смертю опублікував деякі відомості про структуру цього перехідного процесу.

По-перше, **руйнування основ старої епохи має відбутися протягом 1983—1996 років**. По-друге, **"часом переходу до наступної епохи будуть 1996 — 2015 роки"**.

ЦИКЛ МЕТАНОЇ, ТОБТО ОНОВЛЕННЯ

Принциповий внесок у розуміння структури міжепохального переходу здійснив науковий редактор журналу "Перехід-IV" Сергій Васильченко.

Вивчаючи перетворення соціально-політичних систем, він зацікавився т. зв. "Метоновим циклом" — 19-річним "колом Місяця" (через 19 років фази Місяця припадають на ті ж самі числа календаря): "За астрологічною традицією, **на зламах кола Місяця люди переосмислюють (звичайно підсвідомо) пройдений шлях і змінюють життєві пріоритети**. Народження людини супроводжується конкретною астрономічною ситуацією, і, повторюючись через 19 років, вона ніби знову починає життя цієї людини, закладає її якісно нову "мікроцивілізацію". Назва циклу походить від слова "метанойя" (*мета* — вище, *нойя* — оновлення): "оновлення згори", "зміна свідомості", "покаяння".

Проаналізувавши світову історію, Сергій Васильченко виявив, що масштабні соціально-політичні перетворення — перехід від старої до нової системи — добре вкладаються в Метонів цикл. А найдивовижнішим стало його відкриття структури Метонівського циклу: $19 = 8 + 8 + 3$. Протягом перших 8 років нові тенденції перебувають у непрялому, прихованому стані (у свідомості окремих людей, на сторінках газет і журналів), поступово зростає пасіонарність населення. Наступна восьмип'ятирічка починається пасіонарним спалахом і "перевертанням" ситуації (революцією),

коли прояви нового мислення виходять на поверхню життя і співіснують зі старим (стан двовладдя), перехоплюють ініціативу й сильнішають. А протягом трьох останніх років Метонівського циклу відбувається триумф нової системи, її "навальна атака" й утвердження в усіх сферах життя.

На підтвердження дослідник наводить яскраві приклади. **Починаючи з переходу від царської Росії до СРСР:**

1914—1922 рр.: загибель царської і заснування радянської епохи, фізичний та політичний за-

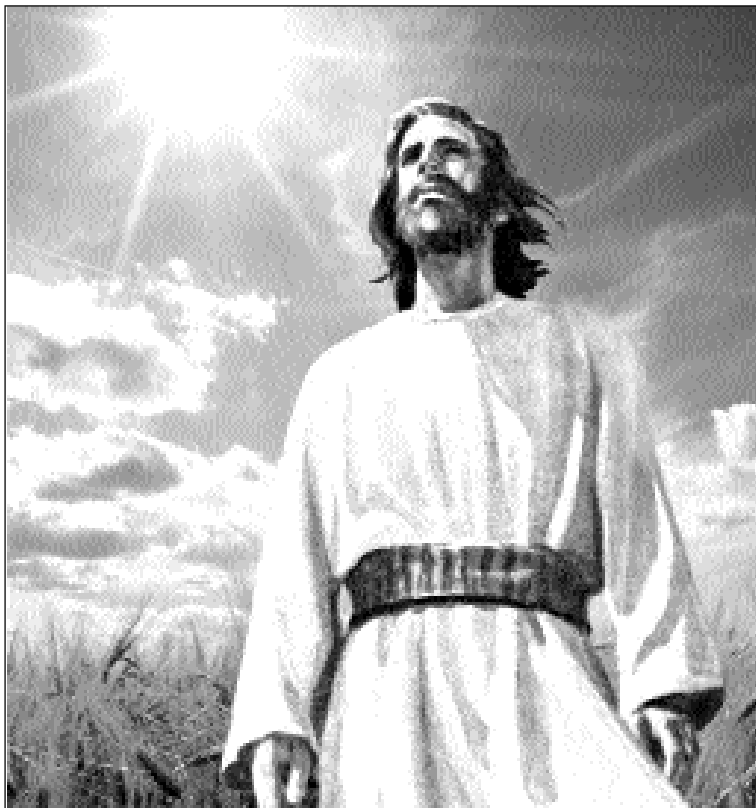
тастрофа Німеччини, вихід нацистів на політичну арену; 1924 р. — написання Гітлером програмної праці "Майн кампф", 1924—1930 рр. — економічна стабілізація в умовах співіснування соціал-демократів і нацистів;

1930—1933 рр.: перемога гітлеризму в 1930 р., 1933 р. — обрання Гітлера рейхсканцлером.

УЛАМОК ІМПЕРІЇ

Усе сказане вище дозволяє зрозуміти, що сьогодні відбувається з Україною. Микола Чмихов

ЖНИВА ГОСПОДНІ ПОЧИНАЮТЬСЯ В 2004 РОЦІ

Загострення ситуації в Україні та світі викликає передчуття близької розв'язки. Відомо, що час остаточного дозрівання "плодів" і рішучого розділення Божого та диявольського, "пшениці" та "куколю" Ісус Христос називав ЖНИВАМИ. Коли ж вони розпочнуться — Жнива Господні? Три незалежні підходи вказують на ту ж точку відліку — 2004-й рік.

непад Леніна (вичерпання ним сенсу своєї діяльності як руйнівника старого); прихід у 1921 р. на посаду генсека компартії Сталіна — творця нової цивілізації, ухвалення Х з'їздом РКП(б) рішення про перехід до НЕПу; 1922 р. — утворення СРСР;

1922—1930 рр.: НЕП (класика двовладдя), що триває до 1930 р., хоч уже у 1928 р. Сталін починає його придушувати; 1929 р. — запровадження диктатури Сталіна;

1930—1933 рр.: навальний перехід до нового стану за апофеозних проявів тоталітарщини (суцільна колективізація, організовані голодомори, початок масових репресій).

Показовим є перехід Німеччини від монархії до Третього Рейху:

1914—1922 рр.: війна, 1918 р. — перетворення Німеччини на парламентську республіку на чолі з соціал-демократами; 1919 р. — приниження й пограбування Німеччини за Версальським договором і, як наслідок, утворення нацистської партії;

1922—1930 рр.: окупація Рура у 1923—1924 рр., економічна ка-

з'ясував, що руйнування старої цивілізації розпочалося в 1983 році. Сергій Васильченко вказав конкретну історичну прив'язку. Виходячи зі структури Метонівського циклу, ключовими в руйнуванні старої цивілізації мають бути **1983, 1991, 1999 і 2002 роки**.

Тепер зрозуміла сутність перетворень 1983—2002 років: **виокремлення України з імперського організму СРСР** рівнозначне його руйнуванню згідно з відомою формулою: "доля імперії вирішується не в Москві, а в Києві". Погляньмо на "конкретику":

1983—1991 рр.: Андропов у своїй програмній статті вперше похитнув основи звироднілого марксизму-ленінізму, горбачовська "перебудова", поступове зростання пасіонарності, проголошення незалежності України та розвал СРСР у 1991 році;

1991—1999 рр.: становлення України як незалежної держави, прийняття нової Конституції (1996 р.). Повторне обрання президентом Леоніда Кучми (1999 р.) показало остаточну поразку комуністичної ідеології (у другому турі він змагався з комуністом Петром Симоненком) і згорання систем-

них перетворень. Система стабілізувалася, олігархи в основному поділили державну власність, політичні перевертні адаптувалися до слів "незалежна Україна" й "тризуб", влада майже знищила українське книговидавництво, рівень життя народу знизився, його кількість скоротилася, а пасіонарність упала майже до нуля;

1999—2002 рр.: народ починає розуміти, що отримав той самий "радянський гадючник" (що правда, з розкраденою державною власністю й безвідповідальною соціальною політикою). Політичне життя набуло рис брежнєвського застою: різноманітні ярмарки марнославства, епідемія вручення один одному державних і церковних орденів, купування лицарських титулів, помпезні паради небоєздатної армії, пропагандистська риторика в радянсько-комуністичному стилі, уніфікація загальнодержавних ЗМІ, жорстка цензура й "темники" тощо.

У 2002 році перетворення Метонівського циклу дійшли до логічного завершення, тож новоутворена держава опинилася без мети. Точніше, метою цієї внутрішньо слабкої псевдоукраїнської держави стало самозбереження за будь-яку ціну.

2003 рік показав трухлявість, внутрішню спустошеність і безперспективність існуючої державної системи. Різкий стрибок цін на хліб ще раз нагадав ситуацію в СРСР на етапі його остаточного загинання. Апофеозом стало "всенародне обговорення" президентського проекту політичної реформи (!) та державне святкування в Україні 85-річчя створення російського (!) комсомолу. Нинішній режим є безбожним, аморальним і некомпетентним. Наприкінці 2003 року він став ще й нелегітимним — після того, як пропрезидентська більшість Верховної Ради "проголосувала руками" за зміни до Конституції, а Конституційний Суд прийняв антиконституційні рішення про можливість обрання Президента не всенародно, а Верховною Радою, і про можливість обрання Леоніда Кучми на третій термін.

— Але в чому полягає сенс виникнення на українській землі цієї тимчасової держави?

Річ у тім, що Україна була не периферією Радянського Союзу (на кшталт Прибалтики, Кавказу чи Далекого Сходу), а його системоутримуючою серцевиною. Тому творення справжньої української держави може відбутися лише в 2 етапи: **спершу відносно незалежнення як уламку імперії СРСР, і лише потім перетворення цього уламку на повноцінну українську державу**. Цю двоетапність ще мало хто зрозумів, звідси — уявлення про "несправжність" незалежності.

За 12 років свого існування цей постімперський клон пройшов повний цикл — від псевдонародження в 1991 році (бо насправді це було не якісно нове утворення, а підфарбована частина існуючого) до старечого маразму в 2003 році. Аналогія із клоном не випадкова: достеменно встановлено, що клони вже народжуються внутрішньо старими, тому швидко зовнішньо старіють і вмирають. Багатох дивує, чому ця держава не переймається своїм майбутнім, зокрема не турбується підростаючим поколінням, станом довілля і взагалі не має довгострокової стратегії, а лише реагує на поточні подразнення. А відповідь проста: ця держава об'єктивно йде до своєї смерті, тому, подібно до старого атеїста, цікавиться не майбутнім (бо не вірить у нього), а лише боротьбою з теперішніми болячками, які її чимраз дужче обсідають.

СТРУКТУРА ВЕЛИКОГО ПЕРЕХОДУ

За розрахунками Миколи Чмихова, становлення нової, альтернативної цивілізації має відбутися протягом 19 років — з 1996 до 2015. Фактично, він указав межі нового перехідного Метонівського циклу. А згідно з відкритими Сергієм Васильченком його цивілізаційтворчими можливостями, ключовими датами згаданого міжепохального переходу мають бути **1996, 2004, 2012 і 2015 роки**, тобто пульс нової соціальної істоти починає битися ще в тілі старої.

Руйнування старої цивілізації розпочалося з публікації статті Андропова, тобто з оприлюднення ідеї. Логічно припустити, що започаткування нової цивілізації також мало б розпочатися з оприлюднення її концептуальних основ.

— Чи справді щось таке сталося у 1996 році?

— У січні 1996 року в теоретичному і громадсько-політичному журналі Верховної Ради України "Віче" з'явилася моя програмна стаття "Вперед... до кастового устрою" (№ 1, с. 84 — 101) за підписом — "Миро Продум, наукове товариство "СПІЛЬНА ДІЯ". У ній обґрунтовувалася нова, природовідповідна модель українського суспільства XXI століття як ключовий елемент подолання актуальної глобальної кризи. Сама ж ідея переходу до нової екологічної ніші шляхом здійснення світоглядного, організаційного й технологічного проривів була оприлюднена в серпні того ж року в моїй статті "Чи накриє нас "третя хвиля" (газета "Фінансова Україна").

Протягом 1996 року вийшли друком півтора десятка статей, що розкривали різні аспекти грядущого цивілізаційного переходу. Всі ці публікації були популяризацією результатів моїх досліджень, викладених у праці "Україна: Золота стежка. Стратегія виживання в умовах планетарної кризи" (Київ, січень—лютий, 1996). Показовим є і те, що саме **влітку 1996 року** Сергій Васильченко опублікував статтю "Алогічна епоха в космічному контексті" (газета Верховної Ради "Голос України") та "Людина, яка з'єднала обидва кінці часу" (газета "Зеркало недели"), чим започаткував висвітлення теорії циклічності Миколи Чмихова, а також власних висновків щодо загальних закономірностей цивілізаційного руху.

Протягом наступних 8 років закладено науково-світоглядний фундамент Великого Переходу: створення сайту www.perehid.org.ua (1998), започаткування журналу "Перехід-IV" (1999), створення концепції "Вишня Борія — Земля Вепра" (2002), розробка моделі нової української держави — Третього Гетьманату (2003).

Згідно зі структурою Метонівського циклу, **починаючи з 2004 року має відбутися "вихід на поверхню" ідей Великого Переходу** — на рівень загальнодержавних ЗМІ, масової літератури й політичних програм. Передбачається й різке зростання пасіонарності.

Таким чином, згідно із закономірностями природно-соціальної циклічності, перші видимі ознаки ("плоди") цивілізаційної трансформації України ми можемо побачити вже в 2004 році. Але найцікавішим є те, що наступні 10 років Великого Переходу чітко вкладаються в закономірність, про існування якої було відомо принаймні 5 тисяч років тому — у вигляді езотеричного вчення про циклічність розвитку.

● **Ігор КАГАНЕЦЬ,**
головний редактор журналу нової еліти "Перехід-IV"

РІЧКИ, ЯК ЛЮДИ...

Сьогодні середньорічний плив шахтних вод у гірничі викидає по Донецькому басейну 66000 м³/годину, по Львівському — 900 м³/годину, по Луганському — 1500 м³/годину. Із цієї кількості на технічні потреби використовується тільки 13-15 %, решта води скидається або у ставки-накопичувачі, які чомусь не мають екранів, або безпосередньо в річки. А вода ця — вельми забруднена.

Великий вміст солей у воді мають шахти ДП “Павлоградвугілля” (до 35г/л при ГДК=1,0г/л), “Червоноармійськвугілля” (до 24г/л), “Стахановвугілля” (до 20г/л), “Краснодонвугілля” (до 7,5г/л), “Донецьквугілля” (до 8,32г/л).

Варто підкреслити, що у шахтних водах Донбасу, які скидаються у річки, літню у 1,3—12 разів понад норму, кадмію — у 4—100 разів, свинцю — у 1,4—20 разів, марганцю — в 1,2—172 рази, стронцію — в 1,1—7 разів, алюмінію — в 1,3—1440 разів, заліза — в 1,2—586 разів.

Води Центрального Донбасу забруднені також токсичними речовинами хімічних підприємств, які розташовані на відпрацьованих шахтах територіях; у шахтних водах виявлено вищу за гранично допустиму концентрацію (ГДК) кількість бензолу, толуолу, хлорбензолу, формальдегіду, фенолу, аміаку, роданидів та інших сильнодіючих речовин.

За один рік шахтами Донбасу в річки скидається разом із водою 53 тис. тонн нафтопродуктів, 7,2 тис. тонн завислих речовин, 1050 тис. тонн розчинених солей, 184 тис. тонн хлоридів, 330 тис. тонн сульфатів.

“О ЛЕЛЕ, БІДНІ РІЧКИ.” — ВИГУКНЕ ЧИТАЧ! НЕВЖЕ І СПРАВДІ НЕ МОЖНА СЬОГОДНІ ПРИЗУПИНИТИ СКИДАННЯ ЗАБРУДНЕНИХ ШАХТНИХ ВОД У ГІДРОГРАФІЧНУ МЕРЕЖУ ?!

Річка Сіверський Донець — основна водна артерія Донбасу. Могутня, красива. У тридцять років води цієї річки від витоків до гирла були прісними, гідрокарбонатно-кальцієвого типу (тобто високоякісними, смачними!), з мінералізацією 0,5—0,7 г/л. Ці води широко використовувалися для господарчо-питного водопостачання. Сьогодні тільки у верхів'ї Сіверського Дінця (до впадіння притоки Казенний Торіць) річкові води залишаються прісними. Однак річка все одно тече. У межах промислового Донбасу в Сіверський Донець впадають праві притоки з високомінералізованими шахтними водами — річки Казенний Торіць, Бахмутка, Велика Біленька, Мала Біленька, Лугань.

Безпосередньо в Сіверський Донець здійснюють скид води 20 шахт ДП “Луганськвугілля”, “Краснодонвугілля”, “Лисичанськвугілля” в об'ємі 28 млн. м³/рік і чотири центральні збагачувальні фабрики. Мінералізація шахтних вод становить 1,8—8,2 г/л (ГДК=1,0г/л); вони забруднені завислими речовинами, хлоридами, сульфатами та перевищують норму по жорсткості води в 15—18 разів.

Варто особливо підкреслити, що забруднення річок суттєво погіршує якість підземних вод водозаборів питного водопостачання, розташованих на березі тієї чи іншої річки. Це, зокрема, зафіксовано на водозаборах Луганська — Світличанському, Слав'янськ-Сербському, Родаківському та ін. Що посяєш, те й пожнеш. Ланцюгова реакція!

У долині Сіверського Дінця розташовані основні водозабори підземних питних вод Донбасу, тому охорона річкових вод — проблема вельми важлива, проблема, яка потребує якнайшвидшого вирішення.

Скид шахтних вод у басейн річки Самара, яка впадає в Дніпро, здійснюють сьогодні 27 шахт ДП “Донецьквугілля”, “Селідоввугілля” та “Добропіллявугілля” загальним об'ємом 80 млн. м³/рік. Мінералізація шахтних вод тут становить 1,4—35,0 г/л, вміст завислих речовин у

Річки зазвичай беруть свій початок із маленького джерельця, далі стягують до себе воду, роздаються ушир та вглиб, зроджують швидку течію, грізні перекати, а потому — звужуються, міліють... і занепадають із часом. Вони, як люди, — і хворіють часто-густо, і потребують допомоги. А ми не завжди це розуміємо; більше того, не усвідомлюючи, самі скорочуємо вік “річкового” життя, нищимо, по суті, наше багатство. Невдячні й недалекоглядні ми істоти! Адже річки дарують людям свою кров і втіху, безкорисливо прикрашають землю; завдяки річкам зеленіють наші верболази і трави, зрошуються тисячі гектарів сухої землі, живе риба й накопичуються ґрунтові води. Річки дарують нам радість. Без них життя вельми проблематичне, бо основа його — Вода.

воді — 20—180 мг/л (ГДК=25 мг/л).

Безпосередньо в річку Самару скидають воду 11 шахт ДП “Павлоградвугілля”. Мінералізація шахтних вод — 2,0—35,0 г/л, жорсткість води в 2—26 разів вища за норму.

У річку Вовчу, ліву притоку Самари, скидають шахтні води 10 шахт, а в річку Бик, яка теж впадає в Самару, — 5 шахт.

Така невтішна картина.

БЕЗ СУМНІВУ, ЗА ПРАВИЛОМ БАЙДУЖИХ: ПІСЛЯ МЕНЕ — ХОЧ ПОТОП

Річки Донбасу Міус та Кальміус мають особливе значення при вирішенні питань охорони поверхневих вод, оскільки вони протікають південними територіями, де найбільш гостро відчувається дефіцит водних ресурсів.

У річку Кальміус скидають воду 33 шахти ДП “Донецьквугілля” та “Макіїввугілля” в об'ємі 62 млн. м³/рік і 7 центральних збагачувальних фабрик. Шахтні води характеризуються мінералізацією 2,0—6,3 г/л, кількість завислих речовин складає 20—150 мг/л, хлоридів — 300—2980 мг/л (ГДК=250 мг/л), сульфатів — 280—2700 мг/л (ГДК=350 мг/л). Мінералізація води в річці Кальміус на гідрохімічному посту, який заходить на 2 км вище від Донецька (тобто перед мостом!), сягає 2,4 г/л (ГДК=1,0 г/л). У воді перевищують норми хлориди, нафтопродукти, важкі метали.

У басейн річки Міус скидають воду 80 шахт ДП “Донбасантрацит”, “Антрацит”, “Торезантрацит”, “Орджонікідзевугілля”, “Артемвугілля”, “Шахтарськвугілля”, “Ровенькиантрацит” в об'ємі 135 млн. м³/рік. Мінералізація шахтних вод 1,0—5,0 г/л, кількість завислих речовин у воді — 15—220 мг/л.

Мінералізація води в річці Міус на гідрохімічному посту в с. Дмитрівка (нижче від масового скиду шахтних вод) складає 1,6—1,8 г/л, вміст завислих речовин 65—75 мг/л; у воді вище за ГДК сульфатів, хлоридів, азоту амонійного. І знову ж таки ніхто не б'є на гвалт. Усі спокійні, начебто так і повинно бути. Байдужість, безпечність. Гаман — не свято, трясця — не хвороба! Так, мабуть?

Забруднення річок відбувається не тільки за рахунок вугільних шахт чи залізрудних, марганцевих і сірчанних рудників, соляних копалень.

Суттєво погіршила якість води в р. Дністер Стебницька аварія 1983 року; річка Тетерів, що протікає по території Житомирської області, забруднюється за рахунок стічних вод, які туди потрапляють із багатьох промислових підприємств.

І якщо негативний вплив на вищезгадані річки Кальміус та Міус у їх верхів'ях та середній течії здійснюють вугільні шахти Донбасу, то потім — у низов'ї — чисельні агрофірми. Останні діють із розмахом, доброго дають перцю! Для збільшення врожаю помідорів, капусти, моркви, винограду, персиків, — сільськогосподарські плантації ретельно, не шкодуючи, обробляються мінеральними добривами, пестицидами. Часто-густо ділянки агрофірм розташо-

вані поряд із річками, Азовським морем. Шкідливі речовини переносяться з ґрунтів дощем і потрапляють, урешті-решт, у ті ж річки, море. Натомість уздовж усього побережжя, яке межує з подібними ділянками різних агрофірм, у морській воді в шість разів зменшилася кількість гідробіонтів — крабів, мідій, креветок. А у воді річок — набагато вище від ГДК нітратів, фосфатів. Красно-мовний показник!

ПЕРЕЙМЕНУВАЛИ РІЧКУ... СМОЛЯНКОЮ?

А тепер погляньмо на малі річки. Ось, наприклад, річка Грузька. Вона протікає в межах м. Макіївка та селищ, які розташовані в цьому густонаселеному гірничопромисловому регіоні Донбасу. Належить до басейну Азовського моря і є лівобережною притокою річки Кальміуса. Це, звичайно, не Дніпро. Ширина — не перевищує 10 м, протяжність — 140 км.

Населення називає Грузьку “Мазуткою”, “Смолянкою”. Вода річки має дуже неприємний запах, а колір води і справді нагадує мазут чи смолу. І все це — результат того, що в цю річку скидають промстоки Макіївський металургійний завод ім. Кірова, Макіївський коксохімічний завод ім. Дзержинського, Макіївський труболиварний завод ім. Орджонікідзе та Харцизький трубний завод, чотири центральні збагачувальні фабрики (флотація вугілля!) та багато шахт ДП “Макіїввугілля”. Роками так було. І роками все накопичувалося. Натомість мули річки Грузької щодо ступеня загрози для здоров'я населення нині визначаються категорією “вельми небезпечні”.

Науковці настійливо не рекомендують використовувати для поливу сільськогосподарських угідь воду з річки Грузька, а заплавну частину її — для вирощування культур. Але люди — попри всі перестороги — все ж таки садять тут городи, бо іншої землі немає. І водою із річки поливають картоплю, моркву, дерева... А вода забруднена 19 компонентами — цезієм, рубідієм, кадмієм, стронцієм, нікелем, хромом, цинком, фенолами, роданидами, ціанідами, аміаком.

НА ЕКОЛОГІЇ — ЕКОНОМЛЯТЬ, ЗВІДСІ Й УСІ ПРОБЛЕМИ

А треба, щоб у всіх людей — і керівників, і простих шахтарів — боліло за кожну таку річку, як Грузька. Щоб, коли глянув чоловік на неї, бідолашу, — враз перехопило подих. Повинно ж колись з'явитися це дивне й невідоме для багатьох із нас почуття, яке боляче вдарить, обпече, примусить діяти...

Не в кращому стані й річка Львівсько-Волинського вугільного басейну — Західний Буг, Рата, Солокія, Золота, Студянка. Трохи в ліпшому — річка Білостік. Але одна квітка не робить вінка... У природних умовах, тобто до спорудження вугільних шахт, річкові води Львівсько-Волинського басейну були чистіші, “смач-

Фото Ганни Оберської

ніші”, як кажуть місцеві жителі, більш прозорі та привабливі.

Унаслідок видобутку вугілля та пов'язаних із цим процесом просадок денної поверхні, утворилися великі затоплені площі. Місцями річки перетворилися, по суті, в болота. Там, де Західний Буг близько підходить до нового хвостосховища Червоноградської збагачувальної фабрики, у річковій воді суттєво збільшується вміст сульфатів, бром, поліфосфатів, поліакриламідів (11,4 мг/л при ГДК=2,0 мг/л), фенолів (0,013 мг/л при ГДК=0,001 мг/л), нафтопродуктів (8,14 мг/л при ГДК=0,3 мг/л).

Те ж саме можна сказати й стосовно річок Рата, Солокія та Золота, які протікають полями вугільних шахт “Великомостівська”, “Мержирічанська”, “Візейська”, “Степова”, “Червоноградська”, “Надія”.

А ось і мала річка Студянка... Вона несе свої каламутні води територією нещодавно ліквідованої шахти “Нововолинська” № 8. Жителі села Груді, хати яких упритул наближаються до Студянки, розповідають: “Вода була чиста, наче дівоча сльоза. І риба водилася тутечки, і раки... А зараз назва залишилася! Здренувала шахта водостік, майже знищила широку, глибоку річку...”

Так, люди все бачать і все пам'ятають. І правильні акценти розставляють. Бо Студянка сьогодні — це, по суті, струмок, а глибина — горобцеві по коліно. Та й якість річкової води бажає кращого — мінералізація збільшилася з 0,4 до 0,9 г/л, у воді вище за ГДК сульфатів, хлоридів, марганцю, заліза, фенолів.

СЬОГОДНІ В УКРАЇНІ НАЛІЧУЄТЬСЯ БЛИЗЬКО 22,5 ТИС. МАЛИХ РІЧОК. І БІЛЬШІСТЬ ІЗ НИХ ПОТЕРПАЄ ВІД НАС, ЛЮДЕЙ

Добре розуміючи, що річкова вода дуже істотно впливає на стан довкілля, за кордоном приділяють особливу увагу якості річкової води, стандартам, за якими визначається ця якість. У Бельгії, наприклад, кожна проба річкової води аналізується щодо 40 параметрів; у Франції шкала оцінки якості річкової води має 6 класів, у Великій Британії — 4 класи. Цікаво, що в Росії в останні роки розроблені класифікатори якості річкової води за п'ятибальною системою на основі проведення хімічних аналізів води та визначення сапробності (тобто виживання) фіто — зоопланктону і перифітону для окремих груп організмів. Біотестування — обов'язкове. В Україні, на жаль, цього немає, і річкова вода

щодо якості аналізується дуже примітивно, як і сто років тому.

З урахуванням усього вищенаведеного, для реабілітації великих і малих річок України конче необхідно:

1. Істотно збільшити відповідальність і штрафи за скидання у річки мінералізованих забруднених шахтних вод і промстоків. Сьогодні керівникам шахт та підприємств України більш вигідно скидати увесь бруд, усі відходи в гідрографічну мережу і платити за це сміхотворні за величиною грошові штрафи, аніж реалізовувати природоохоронні заходи, дбати про довкілля.

2. Видобуток вугілля на шахтах необхідно здійснювати із закладкою виробленого простору, як це робиться за кордоном, — що ліквідує просадки денної поверхні, затоплення річкових долин, замулення ложа річок, утворення боліт.

3. Терміново побудувати на всіх вугільних шахтах ставки-відстійники ємністю на п'ять діб відстою (за цей час у шахтній воді зникає кишкова паличка, випадає в осад залізо і повністю окислюються органічні речовини).

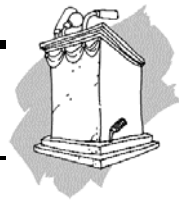
4. Ставки-накопичувачі шахтних вод і водовідвідні канали обов'язково повинні мати екрани, які захистять довкілля від фільтраційних втрат із вищезгаданих гідротехнічних споруд, оберігатимуть річки від негативного впливу ореолів забруднення.

5. Санепідемстанціям слід заборонити застосування агрофірмами та окремими фермерами пестицидів і мінеральних добрив на сільськогосподарських плантаціях, які безпосередньо межують з річками та морем (у береговій смузі шириною хоча б 100 м). Необхідно активніше застосовувати нетрадиційні способи боротьби зі шкідниками та хворобами рослин, особливо біологічні та інтегровані.

6. Розробити сучасний стандарт оцінки якості річкової води, невід'ємною частиною якого є біотестування.

7. До введення в дію на вугільних шахтах установок із де-мінералізації води — скид шахтних вод зі ставків-накопичувачів у річки здійснювати тільки один раз на рік — навесні, коли поверхневий стік і витрати водостоків максимальні, а біологічне самоочищення річок — найбільш високе і продуктивне.

Євген РУДНЄВ,
член Національної спілки письменників України,

БЮДЖЕТ ІЗ БАГАТЬМА НЕВІДОМИМИ

ПАРЛАМЕНТ

Цьогорічний кошторис, залишаючись майже державною таємницею для пересічних платників податків, є не менш загадковим документом і для фахівців-депутатів — голова бюджетного комітету Петро Порошенко каже, що і в Кабміні, і в парламенті відсутні дані про показники, на основі яких здійснюється бюджетне планування. Як і про те, чому декларовані урядом економічні успіхи держави ніяк не позначаються на підвищенні добробуту середньостатистичного українця, хоча минулорічний бюджет, як запевняють урядовці, виконано не просто на 100%, а на всі 103.

Ще парадоксальніше на тлі зростаючих показників сприймаються зроблені урядом позики на світовому ринку, які доведеться повертати вже наступним урядам. Точніше, тим, хто платитиме податки.

Ухвалений Верховною Ра-

Багатостраждальний бюджетний процес у Верховній Раді ускладнюється передчуттям президентської кампанії і невизначним побажанням Леоніда Кучми ухвалити зміни до Конституції ще до парламентських канікул.

дою і запропонований Кабміном на друге читання держбюджет—2004 має такий вигляд: доходи становитимуть 60,7 млрд. грн., витрати — 64,1 млрд. грн., дефіцит — 3,4 млрд. Опозиція, яка мала чимало претензій до минулорічного кошторису країни, вельми критично ставиться до теперішнього. Зокрема **Віктор ПИНЗЕНИК** ("Наша Україна") вважає, що уряд вдавався до маніпуляцій, які застосує і в бюджеті—2004:

— На затвердження було подано проект бюджету 47,2 млрд. грн., Верховна Рада затвердила 50 млрд., а доходи бюджету — 55 млрд. Куди поділися 5 млрд? Кошти пішли куди завгодно. Наприклад, із перевищенням доходів у 8,5 рази збільшено видатки на будів-

ництво приміщень адміністративного характеру, на чиновників. А на соціальні виплати — пенсію та допомогу — збільшення аж на 3%. Уряд, по суті, маніпулює бюджетом, витрачає кошти без згоди парламенту. Я стверджую, що цього разу уряд хоче "дербанити" не менше 15 млрд. гривень.

Депутат **Валерій АСАДЧЕВ** упевнений, що в бюджеті приховані механізми розкрадання грошей:

— Зокрема замовчується, що бюджет—2004 реально, у співставних цінах і показниках, менший, ніж... бюджет 2003 року. Уряд мовчить із приводу того, що на сьогодні в Україні зовнішньоекономічний баланс фактично нульовий. Це означає, що імпортна складова зростає сильніше, ніж експорт-

на, через що фактично розмивається внутрішній ринок. Дуже дивне рішення уряду закласти в бюджет 2004 року дефіцит — при тому, що на рахунках казначейства — майже 2 млрд. грн. залишків.

Лідер УНП **Юрій КОСТЕНКО** повідомляє про те, що бюджетний комітет підготував цілу низку змін, які базуються на збільшенні доходної частини бюджету на 2004 рік щонайменше на 8 млрд. грн.

— За допомогою цих коштів, насамперед, можна вирішити найболючіші соціальні питання: підвищення розміру мінімальної заробітної плати, підняття зарплати бюджетникам — лікарям і вчителям, підвищення розміру пенсійного забезпечення.

Чи погодиться з цим уряд, — традиційне запитання, на

яке не маємо відповіді. Більше того, уряд, напевне, буде намагатися зменшити дохідну частину.

Наталія МАРТИНЕНКО, економіст Міжнародного Центру перспективних досліджень, не вважає, що від бюджету—2004 слід сподіватися особливих сюрпризів:

— Цей рік — виборчий, тому не слід побоюватися різкого підвищення податків, непопулярних рішень, тут не буде революційних змін. Як, врешті, й особливого зростання витрат на соціальні потреби. Звичайно, уряд акцентуватиме на цьому, але насправді в країні просто немає ресурсів, щоб соціальна складова суттєво збільшилася. Попри те, що протягом останніх років спостерігається тенденція до підвищення цієї складової. Скажімо, минулого року було зафіксовано зростання на 20 %.

• **Людмила ПУСТЕЛЬНИК**

ГРОШІ — СЕЛЯНАМ І ВСІМ ЧЕСНИМ ГРОМАДЯНАМ

VOX POPULI

Віра Яківна Теплова, пенсіонерка:

— Під час формування держбюджету чиновники переймаються лише особистими інтересами. Так не має бути. Тому, якби я мала вплив на бюджетну політику, то спрямувала б кошти на добробут народу, який живе за межею бідності. Бо, скажімо, на тлі сьогодишнього великомасштабного будівництва в столиці народ є просто жалюгідним.

Клавдія Іванівна Хоменчук:

— У бюджеті не враховуються інтереси й потреби пересічних громадян України. Про це свідчить мій рівень життя і життя багатьох українців. Чиновники звертають увагу тільки на свої проблеми. Якби я розподіляла державні кошти, то направила б їх на соціальну сферу — на галузь охорони здоров'я та освіти, що найбільше потерпають від байдужості держслужбовців.

Віталій Григорович, пенсіонер:

— Наші чиновники складають держбюджет для себе самих. Вони не зважають на галузі, які потребують великих коштів. Потрібно звернути увагу на сільське господарство і на застосування нових технологій, бо це основа нашої державності. Україна — аграрна держава.

Тарас Рихлінський, студент:

— На жаль, не можу сказати про рівень соціальної спрямованості бюджету—2004, бо я ще не переглядав статті видатків на різні сфери і галузі. Але, у разі моєї причетності до процесу формування бюджету, я б звернув увагу на освіту. Вона зараз на низькому рівні, хоч у нас великий потен-

Володимир Семенович, пенсіонер:

— Чиновники діють за принципом "Своя кишеня ближче", а тому не звертають увагу на пересічних громадян. На мою думку, зараз держбюджетом найбільш обділені соціальна сфера й армія. Відомо ж, хто не хоче годувати свою армію, буде годувати чужу. А щодо

Іван Кужилін, лікар:

— Можна нічого не говорити про те, куди спрямовуються кошти з держбюджету. Треба просто подивитися навколо й порівняти рівень життя чиновників і окремих громадян. Я гадаю, що обділеними залишаються незахищені соціальні верстви населення. На них і треба звернути увагу.

Вадим, художник:

— Чиновники вважають, що з окремими громадянами можна не рахуватися. Свідчення цьому — існування прожиткового мінімуму, який удвічі вищий за середню пенсію. Якби я міг щось змінити в бюджетній політиці, я б посприяв підвищенню зарплат, пенсій, стипендій. Потрібно підняти рівень добробуту населення принаймні до рівня Польщі.

• **Богдан ГДАЛЬ**
Фото **Ганни ОБОРСЬКОЇ**

ТЕХНОЛОГІЇ ВЛАДИ

Нагадаємо суть справи: колишній помічник лідера БЮТ Боровко продемонстрував касету, на якій Юлія Тимошенко нібито вимагає від помічника передати чималу суму суддям, аби ті звільнили з-під варті керівників ЄЕСУ. Останній скандал настільки очевидний, що аж нудний. Звичайно, це не виключає можливості появи 226 зацікавлених голосів, які не стільки хотіли б завдати шкоди Юлії Володимирівні, скільки покласти плани вірогідного кандидата на президентську посаду — Віктора Ющенка.

Слід віддати належне генераторам ідей владних пірамід: фантазії їм не бракує. Хоча ці фантазії надто примітивні. Відразу прочитуються й розгадуються. Справді, хто б міг так добре записати Юлію Володимирівну в її робочому кабінеті? Відповідь проста, як правда, — тільки спецоргани. Які — невідомо, але те, що це під силу тільки професіоналам, — однозначно. А результат експертизи про автентичність запису й голосу Тимошенко — за кілька днів — хіба не під-

ЮЛІЯ ТИМОШЕНКО: ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ

Поданням до Верховної Ради про дозвіл на притягнення до кримінальної відповідальності одного з лідерів опозиції Юлії Тимошенко Генеральний прокурор розпочав останній етап реалізації владної передвибірної стратегії. Йдеться про розмежування демократичних сил і недопущення їх об'єднання. Крім того, Г. Васильєв мимоволі поставив питання про нову якість політичної кар'єри Юлії Володимирівни.

твердження цього ж? Роки марних спроб розшифрувати плівки майора Мельниченка, на яких — жакливі факти державних злочинів, не приносять успіху. А лічені фрази Юлії Володимирівни — одразу піддаються "професійній" експертизі. Блискує!

Створити жінці, яка веде відверту війну з Президентом та його оточенням, екстремальні умови, посадити її рідних за грати і постійно цим шантажувати, а крім того, — тероризувати постійними поданнями до парламенту про зняття недоторканності — все це великого розуму не потребує. У таких умовах — гіпотетично! — коли навіть у людини виникли б якісь протиправні плани, то якщо не виправдати, зрозуміти її цілком можливо. Тобто, якщо й була розмова в пані

Юлії з Боровком про кошти, виділені для порятунку чоловіка й тес-тя, то в нинішніх феодально-автократичних умовах і за повної підконтрольності судів владі — це цілком зрозумілі речі. А в провладних політичних технологів якщо й була ідея налякати гучним розкриттям цнотливих прибічників Віктора Ющенка, то вони свого навряд чи досягли. Але могли зіграти на руку тим, хто категорично не бажав зближення двох політиків.

Наскільки чергове подання чергового Генпрокурора вплине на остаточну домовленість найперспективніших українських політиків щодо об'єднання зусиль на цьогорічних виборах Президента? Можна цю ж тезу сформулювати трохи інакше. Загалом, питання про об'єднання чи роз-

межування мало вже давно бути розв'язаним. Об'єктивно в його нинішній негативній актуалізації не зацікавлений жоден політик. І, насамперед, Віктор Андрійович, адже незабаром питання його участі в президентській кампанії має постати на повний зріст. Розійтися сьогодні з одним із найпопулярніших опозиціонерів — болісна втрата.

Хоча це не означає, що Ющенко не зможе перемогти в жовтні цього року сам — і без Олександра Мороза, і без Юлії Тимошенко. Тоді й загостриться тема партнерства, вірних союзників і заклятих друзів.

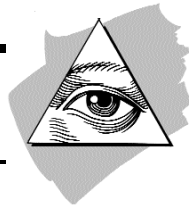
Закрити її слід було давно, ще з півроку тому. Як і було обіцяно. Як було обіцяно ще до Нового року познайомити весь спраглий до демократичних перспектив люд із су-

перпрограмою розвитку країни. Очевидно, всі ці речі мав ініціювати й артикулювати Віктор Ющенко — лідер народної довіри. Нелегко сьогодні Вікторові Андрійовичу: спробуй зібрати докупи те, що ніколи в українській історії докупи не збиралося, — людські амбіції. Але в цьому, мабуть, і полягає його історична місія.

Важко і Юлії Володимирівні. Треба — або погодитися на пропозиції Віктора Андрійовича, якого за поли тримають деякі члени його команди, або залишатися вічною революціонеркою. Хоч із її участю й керівництвом у структурах виконавчої влади ми могли б очікувати радикальних змін.

Отож, іде перезавантаження перед вирішальною грою. І якщо це була тільки гра двох опозиційних політиків!.. Адже йдеться про долю країни. До речі, під час перезавантаження варто остерігатися вірусів...

• **Віктор МОРОЗ**

ЄВРОПА ЦУРАЄТЬСЯ УКРАЇНИ. НАРОДУ ЧИ ВЛАДИ?

КУДИ ЙДЕМО?

ХТО КОМУ — ПОТРІБЕН:
ЄВРОПА УКРАЇНІ
ЧИ УКРАЇНА ЄВРОПІ?

Перш ніж спробувати відповісти на поставлене запитання, згадаймо про триумфальну перемогу на пісенному конкурсі “Євробачення” Руслани Лижичко, яка б не була досягнута без всеєвропейської підтримки. Фактично, ми стали свідками проведення континентального референдуму на тему “Чи хочуть європейці бачити у своєму співтоваристві українців?” Не владу, а український народ. Ствердна відповідь повинна примусити замислитися над ситуацією політиків. І європейських бюрократів, а особливо — вітчизняних, найчастіше — проросійськи налаштованих можновладців.

Зрозуміло, що ця подія далека від наших економічних і політичних проблем, але шлях до заможного цивілізованого життя України лежить саме через гуманітарну сферу. “Усереднені”, без національного обличчя, самобутньої культури, ми нікому й ніколи не будемо цікавими, а отже, й потрібними.

Опустимося до рівня, як кажуть політики, пересічного українця.

Скільки наших громадян сьогодні працює за кордоном? За різними даними, — від 5 до 7 мільйонів. Найчастіше ці люди перебувають на чужині, позбавлені елементарного захисту законом. А ті ж поляки чи прибалтиї, держави яких прийняті до ЄС, набувають можливості безвізово й на законних підставах пересуватися по континенту від Скандинавії до Середземномор’я.

Усі наші західні сусіди сьогодні прилучаються до європейської культури, духовності, загальнолюдських цінностей, найперші серед яких: демократія, верховенство закону, права людини.

У нас же навіть дискусії про вищесказане не відбуваються без політичного протистояння і взаємних звинувачень. Бо нинішня влада своїми бездарними рішеннями й діями створила в Україні атмосферу песимізму та зневіри.

Щоб вам, шановні читачі, краще зрозуміти, про що йдеться, звернімося до думок національних авторитетів — фахівців, до того ж, людей ідеологічно незаангажованих, які схилиють голови лише перед істиною.

Наприклад, до висновків видатного вченого в галузі медицини — академіка Миколи Амосова. Здається, немає у нас хоча б одного його опонента: російський патріот, який глибоко поважав український народ, європеець, — бо був толерантним, високоосвіченим науковцем, визнаним світом.

У своїй капітальній праці “Ідеологія для України” Микола Амосов на основі копітких соціологічних досліджень чітко й недвозначно визначив наш шлях у майбутнє — обов’язково в Європу! Обов’язково на захід! Не на схід, де нас чекає невизначене майбутнє.

Такого висновку дійшов справжній патріот Росії, то чого ж сумніватися нам — народженням в Україні, в котрій знаходиться географічний центр Європи?

ЩО СТОІТЬ ЗА
ГАСЛОМ “ІТИ В ЄВРОПУ?”

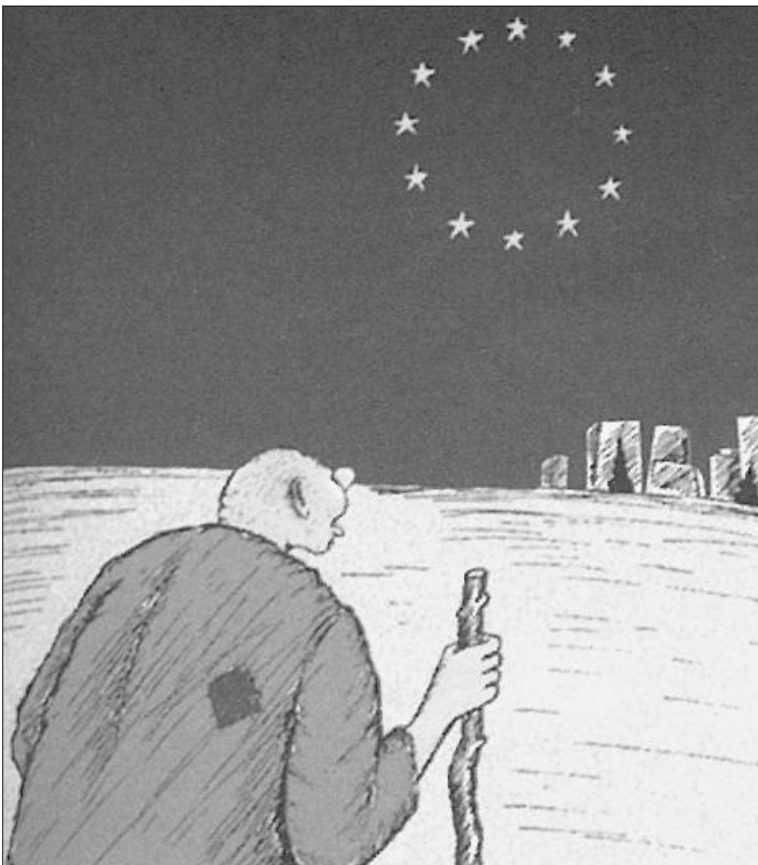
“Європа — це досвід багатьох віків... Європа — грандіозної цивілізації, Європа — Гете, Дарвіна, Байрона, Ньютона...”, — так запально агітував у 20-тих роках за повернен-

Нинішня українська влада, слухаючи невтішні для себе висновки провідників європейських інституцій, зокрема щодо вступу нашої країни до ЄС, поводить, як відома лисиця у винограднику.

Пам’ятає?

Не спромігшись зірвати солодкий кетяг, пройда почала грати зухвалу байдужість: мовляв, не дуже-то й хотілося — виноград же не дозрілий, зелений... І заспівала нудну пісню (на улюблений мотив вуличного жебрацтва) про “свою (влади) нещасну долю”: ми, мовляв, життя кладемо заради тебе, народе, а вони (європейці) цураються нас...

То якої ж України насправді цурається Європа?

ня України до “старого світу” видатний письменник Микола Хвильовий.

Для пересічного українця найяскравішим аргументом повинно стати усвідомлення, що бути членом Європейського Союзу — означає стати в шеренгу розвинених країн світу. Врешті, це означає знайти відповіді, які хвилюють у наш час багатьох.

Адже, якщо, за розрахунками ООН, українські чорноземи спроможні прогодувати півтора мільярда жителів Землі, то чому сьогодні уряд Віктора Януковича не здатен гарантувати безперебійного забезпечення продуктами харчування, насамперед, хлібо-булочними виробами 48 мільйонів громадян України?

Освоєння сучасних технологій дозволить зробити вітчизняну продукцію конкурентоспроможною, що в свою чергу відкриває шлях до заможного життя в Україні.

Зрозуміло, що досягнення вищезгаданого вимагає від нас іншої культури праці, самоорганізації та суспільної активності. Але ж починати колись таки доведеться. То чому не сьогодні?

СЕРЕД ВОРОГІВ ЄВРООРІЄНТАЦІЇ УКРАЇНИ — ПРОРОСІЙСЬКЕ ДЕРЖЧИНОВНИЦТВО

Проголошений офіційним Києвом два роки тому документ “Європейський вибір” залишається нічим не підкріпленою декларацією. Щоб краще зрозуміти цей висновок, нагадаємо, хто в нас реалізує програму співпраці з європейськими структурами. Сьогодні на першому місці тут бачимо уповноваженого України

з питань європейської та євроатлантичної інтеграції першого віцепрем’єра Миколу Азарова. Одіозна постать ключового гравця команди Віктора Януковича добре відома громадськості. Навіть Президент незадоволений його некомпетентним рівнем роботи. Щоправда, М. Азаров міцно сидить у сідлі чи пак — урядовому кріслі. Поряд із ним — секретар Державної ради з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, заступник глави Адміністрації Президента Анатолій Орел, який, переселившись із Москви до Києва, за свідченням преси, “обрав собі за мету знищення МЗС (Міністерства закордонних справ) як самостійної структури — цього розсадника євровобольників”. Очевидно, так це і є, бо “успіхи” А. Орла загальновідомі: спочатку “пішли” міністра-європатріота Бориса Тарасюка, а нещодавно — заступника міністра закордонних справ Олександра Чалого, автора знаменитої фрази “Україна не витримає двох орієнтацій” (іншими словами, Україна не може бути одночасно в Єдиному Економічному Просторі та в Європейському союзі).

До речі, до роботи в МЗС Олександр Чалий був Постійним представником України при Раді Європи, і його діяльність у Страсбурзі стала дуже корисною для нашої країни. На місце Олександра Чалого до Страсбурга поїхала Сюзанна Станік із табору М. Азарова та А. Орла.

НЕ УКРАЇНИ ЦУРАЄТЬСЯ ЄВРОПА, А ЇЇ КЕРМАНІЧІВ ТА ЇХНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Згадаємо ще раз блискучий виступ на пісенному конкурсі “Єв-

робачення” Руслани Лижичко — це не лише визнання її таланту й згуртованості її прихильників, це — набагато більше. Цікаво спостерігати за розгубленістю команди Віктора Януковича, хоча сам Прем’єр-міністр тримається, як завжди, бадьоро. А от М. Азаров, А. Орел... Будь-яка країна світу вважає за честь прийняти у себе ювілейний — 50-й пісенний конкурс “Євробачення”. А київські держчиновники-коали розводять руками: “Це ж треба те зробити й те...”

І мимоволі приходить думка: “А що, може, ця тендітна дівчина зробила неможливе? Підштовхнула кулю, яка, набираючи швидкість, знесе зі свого шляху всі рутинні перепони й загати?”

На тлі справді видатних досягнень молоді жалюгідними видаються “досягнення” нинішньої влади, особливо уряду Віктора Януковича.

Є економічний поступ, разом із тим повністю відсутній рух у напрямку поліпшення добробуту народу. Закономірним крахом завершилася кампанія так званих “політреформ”, метою яких є лише ще одна спроба нинішніх можновладців у будь-який спосіб утримати в руках державне кермо.

І тому, мов той дволикий Янус, офіційний Київ, з одного боку, на словах “за” стратегічне партнерство між ЄС та Україною, а з іншого — робить усе, тільки б якомога більше загальмувати процес зближення.

Закономірно, що зарубіжні політики й преса реагують на українську дійсність, часто не вибираючи слів: “втома від України”, “Україна тероризує Європу грою в ЄП”, “Україні слід спочатку встановити демократію, а вже потім обирати зовнішньополітичну орієнтацію”...

Київські можновладці глухі й байдужі до таких слухних зауважень. У них, особливо у визначеного першим номером кандидата на пост глави держави Віктора Януковича, зовсім інші турботи — в будь-який спосіб утримати владу.

“Чиказький” досвід “управляти народом” “донецькі” переносять до Києва, сподіваючись поширити його на всю Україну.

Офіційний Київ не зупиняє ніщо: ні постійні погрози позбавити Україну членства у Раді Європи, ні рекомендації партнерів у співробітництві з НАТО, ні дружні поради європейських лідерів.

Терпляча Європа (та й весь світ) усе ж не втрачають сподівання допомогти нам. “Президентські вибори в Україні — головна подія Європи нинішнього року”, — проголошує директор програм у справах Європи та Євразії Фонду Карнеґі у Вашингтоні Андерс Ослунд. Його підтримують провідники євроінтеграції та лідери “старого континенту” — відомі політологи Ян Вірсма, Олександр Пар та інші.

* * *

Хочеться бачити Руслану Лижичко в ролі першої ластівки, яка не приносить весни, та все ж сповіщає про її наближення. Європейці хочуть бачити у своєму колі українців. І ніяка сила не зупинить руху нашої держави до цивілізованого майбутнього. Перемога на “Євробаченні” вкотре продемонструвала: молода Україна спроможна привести на владний олімп нову владу, нових провідників нації — гідних нашого киеворуського минулого та європейського майбутнього.

Віталій АБЛІЦОВ

ДУМКИ ВГОЛОС

ІРАКСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Абдул Салам Аль-Даррі працює редактором новин Багдадського телеканалу “Аль-Іракія”, а мешкає в сумнозвісному районі іракської столиці Абу-Грейб. Постійних гостей відчуттів йому не бракує. Спеціально для “Слова Просвіти” Абдул підготував уривки зі свого репортерського щоденника.

Днями зустрів знайомого, назвемо його Ахметом, він працює в міжнародному аеропорту Багдада. Знайомий проїжджав своїм авто повз аеропорт, обережно рухаючись услід за воєнним конвоем. Невідомо чому, але Ахмет зацікавив американців. Вони зупинилися біля в’їзду в аеропорт, Ахмет під’їхав ближче. І тут солдати відкрили вогонь, кулі влучали поруч з авто, знайомий, не зупиняючи його, висTRIBНУВ назовні. Американці вирішили, що він — терорист, стали стріляти по машині, вона зупинилася. Ахмета змусили лягти обличчям до землі, обшукали, переконалися, що з терористами він не має нічого спільного. Але пояснили, в чому його вина, — “був недостатньо обережним на дорозі”. Ахмет відтак пішов на роботу цілий і неушкоджений, хоч і весь у пилюці.

За порушення правил дорожнього руху американські солдати знімають із машин номери. Правила часто порушуються ненавмисне — спробуй проїдь по вулиці, яка була ще вчора, а сьогодні її немає. Коли американці дають водіям знати, щоб звільнили місце для військового конвою, — стріляють у повітря.

Доводиться констатувати закінчення медового місяця між американцями і тією частиною іракців, що чекали їх як визволителів від диктатора. Так, у нас були диктатор і майже повна економічна блокада, але у нас не було окупаційних військ на території держави. Які прийшли сюди під фальшивим приводом знешкодження зброї масового знищення. Навіть якби така колись була на території Іраку, хто дав право США нас роззброювати? До речі, в Ізраїлі теж є зброя масового знищення, але там немає американських окупаційних військ. Одвічні подвійні стандарти.

Взаємна ненависть. У травні окупаційні війська зіткнулися чи не з найбільшим збройним опором відтоді як прийшли до Іраку. Нам нічого не пропонують як компенсацію за фактичне знищення країни. 70 % іракців сьогодні — безробітні. Цивільних нерідко вбивають просто посеред вулиці, але судять за такі злочини тільки за американським законодавством, незважаючи на міжнародне. Годі вже згадувати про іракські закони. Всі добре знають, що сталося у в’язниці Абу-Грейб...

Ми маємо новий уряд, якому не довіряють пересічні іракці. Про членів уряду кажуть, що це — суцільні працівники ЦРУ.

Нещодавно виповнилося два місяці відтоді, як загинули оператор і журналіст “Аль-Іракії”. Їхню машину обстріляли американські солдати. Потім нам пояснювали, що запізно помітили великий напис на авто “Телебачення”, думали, що то терористи.

За майже півроку до цих подій я цілком нормально спілкувався зі своїми європейськими та американськими колегами під час однієї міжнародної зустрічі для журналістів. Так само без упереджень спілкуюся з ними й тепер — цивільні між собою не воюють.

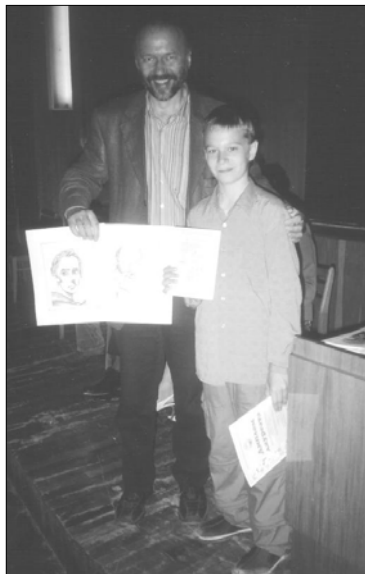
Переклад з англійської Людмили ПУСТЕЛЬНИК

«КРИМСЬКА ВЕСНА» ЗАГОВОРИЛА УКРАЇНСЬКОЮ

Нещодавно в Ялті відбулася Сьома міжнародна книжкова виставка-ярмарок «Кримська весна-2004». 78 видавництв України та Росії презентували більше ніж 8000 книжок художньої, краєзнавчої, дитячої, науково-пізнавальної, довідкової літератури та ін.

Мета організаторів — комітету з інформації Автономної Республіки Крим та ВАТ «Кримкнига» — познакомити кримчан і гостей півострова з сучасними зразками книжкової продукції.

Лауреат конкурсу «Тарасовими шляхами» Артемій Янчар дарує власні малюнки Андрію Куркову

Учасники цю виставку назвали українською. І не тільки тому, що серед організаторів — Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка. І не тільки тому, що проходила вона в культурному центрі по вулиці Руданського, що зовсім поруч із могилою поета й музеєм Лесі Українки. Уперше на «Кримській весні» проведено серію заходів з пропаганди української книги.

Після вітальних слів учасникам виставки від голови Держкомітету телебачення й радіомовлення України Івана Чиха директор центру рейтингових досліджень «Еліт-Профі» Галина Родіна запросила на відкриття виставки «Кращі книги України — переможці конкурсу «Книжка року».

Яскраві стенди з якісною продукцією — підсумок наполегливої роботи вітчизняних видавців — продемонстрували високий рівень поліграфічної майстерності творців української книги.

Пані Галина розповіла про найближчі плани:

— Одне з проблемних питань сучасної української літератури — відсутність достатньої інформації про письменників та їх творчі здобутки. Кілька років тому головний редактор журналу «Книжник-ревію» Костянтин Родик почав готувати виставку фотопортретів провідних літераторів України. Зараз ця виставка існує й працює. В серпні плануємо провести презентацію буклету «Сучукрліт» із портретами й бібліографічними даними про наших творців книги на фестивалі української книги у Феодосії, у верес-

ні-жовтні — в Києві, Львові та Херсоні. Згодом почнемо ще один проект — «Творці дитячої книги України» з інформацією про авторів текстів, художників і видавців.

Підсумки конкурсу на кращу книжку «Кримська весна-2004» підбили під час великого театралізованого свята. Ялтинська бандуристка, композитор і виконавець Лариса Іващенко виконувала пісні на вірші Дмитра Білоуса й Василя Василяшкі. А авторитетне журі визначало кращих із кращих у п'яти конкурсних номінаціях. У найпрестижнішій — «Твір року» змагалися біля тридцяти книжок — зі семи десятків претендентів. Переможець — повість-казка про дитинство Т. Г. Шевченка «Тарасове перо», створена колективом видавничого центру «Просвіта».

Уперше за сім років проведення «Кримської весни» вищу нагороду здобула книжка українською мовою. Можна сподіватися, що це — тільки початок.

Важко сказати, який із заходів головної події виставки, Дня української книги, став найгучнішим. Може, експозиція «Нові книги Асоціації українських письменників»? Невелика за обсягом, всього п'ять десятків видань, вона привернула до себе неабияку увагу.

Чи, може, відвідувачам більше запам'яталися зустрічі з президентом АУП, лауреатом Національної премії України імені Т. Шевченка Ігорем Римаруком та автором резонансних українських детективів Василем Шклярком?

Юним відвідувачам сподобалась виставка лауреатів Першого всеукраїнського конкурсу книжок, створених дітьми, «Тарасовими шляхами». Де ще побачиш стільки саморобних шедеврів? Дивлячись на твори однолітків із різних кутків України, кримчани й собі міркували, як краще зробити власні книжки.

Відомий прозаїк Андрій Курков розповів про особливості письменницької праці та про те, скільки мов він знає:

— От зараз ми з вами спілкуємось українською. І це нікого не дивує. Бо кожна людина повинна знати мову своєї держави. Особисто я розмовляю сімома мовами. Моє вивчення іноземних мов почалося у дитинстві з... вирощування кактусів. Я зібрав їх більше півтори тисячі. А оскільки кожен із них мав власну назву латиною, то я вивчив безліч незнайомих слів. Зараз їжджу по світу, і знання іноземних мов мені дуже допомагає. Від кого залежить майбутнє української літератури? Воно залежить від читачів. Не буде читачів, не буде видавців і письменників, не буде культури. Тож більше читайте і вивчайте мови.

Ялтинський п'ятикласник Артемко Янчар — лауреат конкурсу «Тарасовими шляхами» — подарував письменникові портрет Шевченка, який сам намалював, і прочитав своє оповідання «Я малюю Шевченка».

А біля експозиції Асоціації українських письменників вирував студентський натовп — на виставку прийшли майбутні філологи, які навчаються у ялтинському гуманітарному інституті. Читали вголос вірші з книжок «Поет у повітрі» Василя Герасим'юка та «Діва Обида» Ігора Римарука і «Кров кажана» Василя Шкляра. Читали й запитували: «Скільки коштує?» А я зводив плечима, бо ж це — єдиний виставковий примірник. Книжки зі стендів АУП можна було б продати вмиль...

Дефіцит української книжки в Криму відчувається гостро. На полицях ялтинського «Будинку книги» більше п'яти тисяч назв книг. Українських — лише 139. Із них: художня література — 24, дитяча — 68, спеціальна — 47.

Продавці «Будинку книги» зізналися, що інколи покупці запитують про твори сучасних українських авторів, прізвищ яких вони ніколи й не чули. Ото й виходить парадокс: українську книжку не купують, тому що її немає, а української книжки в Криму нема, тому її й не купують.

Чи варто проводити дні української книги в «російськомовному» Криму? Для мене відповідь однозначна: «Варто!»

Збираючи на відпочинок далеке й близьке зарубіжжя, Крим може відігравати своєрідну роль акумулятора наших культурних здобутків. Унікальне географічне розташування півострова треба активніше використовувати для популяризації української культури й української книги як одного з її вагомих носіїв.

Про це й не тільки йшлося на «круглому столі» «Сучасна українська книга: чого чекати?» Спеціально для цього заходу директор Національної книжкової палати України Микола Сенченко передав статистичні дані про стан сучасного вітчизняного книговидавництва. Дані, відверто кажучи, невтішні. Наприклад, у минулому 2003 році в Україні було надруковано книг і брошур загальним накладом 39413 тисяч примірників. Для порівняння: у 2002 році — 47863 тисяч примірників. Тобто, менше однієї книжки на кожного з нас. А що буде завтра?

Молода українська держава потребує не тільки чесних, тверезих політиків та урядовців-державників. Україні потрібне піклування про своє майбутнє, яке починається з національної культури й вітчизняної книги. Ніякий Гаррі Поттер не зробить наших хлопців захисниками Батьківщини, а Барбі не виховають із наших дівчаток берегинь родинного вогнища.

Вступне слово «Книга і держава. Погляд у майбутнє» підготував голова ВУТ «Просвіта» Павло Мовчан.

На «круглому столі» виступали письменники, педагоги, видавці, журналісти, книгрозповсюджувачі, працівники бібліотек і закладів культури. Ось уривки з деяких виступів.

Василь Шкляр, письменник, головний редактор видавництва «Дніпро»:

— Буде нормальна держава — буде українська книжка. На прикладі нашого видавництва можна говорити про ставлення держави до української книги. Видавництво «Дніпро» свого часу було одним із найпотужніших у Європі. Щороку випускалося до 250 книжок. Сьогодні — 10. Через податковий тиск працювати неможливо. За перше

Зліва направо: Ігор Римарук, Василь Шкляр, Андрій Курков, Євген Білоусов

півріччя цього року комерційні видавництва практично припинили випуск українських книжок. Одна з проблем — низький рівень продажу книжок державною мовою, особливо на сході, в невеличких містах і в селах. Наш читач традиційно купує твори, написані російською, що в свою чергу приводить видавців до неординарних рішень. Я останнім часом написав три романи: «Ключ», «Елементал» і «Кров кажана». Їх, за угодою, заборонено перекладати російською мовою. Тиражі поступово розкуповуються. Тобто, не треба впадати в зневіру.

Ігор Римарук, поет, лауреат Національної премії ім. Т. Г. Шевченка:

— На сьогодні наше книговидавництво знаходиться у невтішному становищі. Заморожено плани видавництва, зменшуються накладки. Видавці змушені в пошуках читача йти на ризиковані проекти. Один із таких розробило видавництво «Дніпро» і його головний редактор Василь Шкляр. Він задумав адаптований для школярів варіант української класики. Вже зроблений переклад «Тараса Бульби» та інших творів.

Світлана Кочерга, засновник музею Лесі Українки в Ялті:

— Останнім часом поети стають читачами своїх поезій. Здається, справжній інтерес до книги ми сьогодні виховати не можемо, бо процес це складний. Студенти читають українську літературу, бо від цього залежить отримання диплому. А чи будуть вони читати завтра? Мода на книгу пройшла. Читати просто не престижно в порівнянні, скажімо, з умінням керувати авто чи працювати на комп'ютері. Вважаю, що сьогодні, коли державі байдуже, буде в Україні книга чи ні, інтелігенція повинна шукати різні нестандартні ходи для відновлення інтересу до книги. Ті кілька літературних конкурсів, які проводяться в Україні, — добре. Але для пошуку літературних обдарувань їх має бути більше. До цього процесу треба залучати якомога більше інтелектуальних резервів. Конкурсантами повинні бути не тільки професійні літератори. Тут на виставці є стенд творів лауреатів Всеукраїнського конкурсу книжок, створених дітьми, «Тарасовими шляхами». Які цікаві рішення! Яка фантазія у малюків! Це — наш резерв. Нехай вони не стануть письменниками. Нехай ці діти завтра будуть просто читачами, — але читачами свідомими.

Тереса Волян, бібліотекар, депутат ялтинської міськради:

— Якось спробувала проаналізувати, що з української літератури читають більше. Протягом останніх двох-трьох років читачі потяглися до української книги. Інша справа, що її не вистачає. Читають переважно класику, бо сучасної художньої книжки просто немає. Не вистачає дитячих книжок. Окрім Нестайка, нічого запропонувати. На щастя, з'явилась книжка «Славетні імена України» видавничого центру «Просвіта». Але єдиний її примірник ми тримаємо в читальному залі. У нашій бібліотеці тисяча двісті постійних читачів, але на рік приходить всього 15 нових книжок російською та українською. Аби прищеплювати сьогодні любов до української літератури, книжок має бути в достатній

кількості. Питання поповнення бібліотечного фонду треба розглядати на державному рівні. Те, що ми намагаємось фінансувати за купівлю книжок із місцевого бюджету, проблему не вирішить. Буде достойна українська книжка — буде майбутнє у державі.

Жанна Щурова, директор ВАТ «Кримкнига»:

— Української книжки в магазинах дуже мало. Але не тому, що ми не хочемо її продавати. Попит на неї невеликий, але він є. Проблема в тому, що видавці, пропонуючи нам свій продукт, вимагають чи передоплати, чи розрахунків у дуже стислі строки. Крим — не Київ і не Львів. Давайте під реалізацію — будемо співпрацювати. А де видавці художньої та дитячої книги? Їх на виставці всього декілька. Українська книжка в Криму буде тоді, коли видавці подивляться в наш бік. День української книги в Ялті — це один із поштовхів, які сприяють становленню державної мови на півдні. Чи буде продовження?

До речі. Розмову про проблеми сучасної української книги вирішили продовжити в серпні на фестивалі української книги «Феодосія-2004», а матеріали «круглих столів» видати окремою збіркою у ВЦ «Просвіта».

Під час «круглого столу» йшлося також про стан справ у шкільних бібліотеках, підбито підсумки благодійної акції «Українська книга — бібліотекам Криму».

Слова вдячності були адресовані Василю Клічаку, директору видавничого центру «Просвіта», який передав п'ятнадцять кримським бібліотекам комплекти «Кобзарів», дитячі книги «Славетні імена України» й «Тарасове перо». Президент АУП Ігор Римарук запропонував організувати пересувну виставку книжок. А редакція газети «День» подарувала кримчанам книжки «Дві Русі» й «Україна Incognita».

Йшлося й про дії численних «русских» партій, блоків і рухів, які методично роблять свою справу. Не вистачає підручників історії в школах? — Отримуйте наші, вивчайте історію Росії. Немає нових книжок у бібліотеках? — Маєте безкоштовно від північної сусідки.

І спитав я у присутніх: «А де ж любівання українських інтересів в українському Криму?» Та мовчали мої однодумці.

Здається, вся Україна на початку червня стежила за парламентськими слуханнями з бюджету—2005. Може, дослухається уряд до закликів депутата Павла Мовчана про окремий рядок у бюджеті на розвиток державної мови та української книжки?

Можна скільки завгодно говорити про проблеми української мови і вітчизняної книжки, без кінця-краю перелічувати негаразди, пов'язані з улаштуванням українськомовного середовища в Україні — і все залишиться без змін.

А можна просто зробити для загальної ідеї свою, хоч невеличку, справу.

«Кримська весна» заговорила українською...

Ми це зробили!

● **Євген Білоусов**, координатор проекту «Кримська весна-2004», Ялта—Київ

Проходить акція «Українська книга — бібліотекам Криму»

ДІЯЛЬНІСТЬ НСПУ РОЗБЛОКОВАНО

ДАЛІ БУДЕ

Після зустрічі з письменниками, що відбулася наприкінці травня, Голова Верховної Ради України Володимир Литвин звернувся з листами до Президента України Л. Д. Кучми і до Голови Верховного Суду України В. Т. Маляренка із проханням "уважно вивчити ситуацію, що склалася в місцевих судах навколо розгляду питань щодо Національної спілки письменників України".

За словами голови Національної спілки письменників України Володимира Яворівського, діяльність Спілки уже розблокована: 14 червня запрацювали телефони, Міністерство культури відкликло свій підпис під документом, за яким печатка НСПУ стала власністю Н. Околітенко, зупинено рішення Святошинського районного суду від 11 грудня 2003 р. про визнання легітимними зборів жменьки заколотників до закін-

чення касаційного провадження. Справу передано на розгляд складу Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України.

"Останні місяці Національна спілка письменників України працювала в надзвичайно складних, буквально блокадних умовах: було заблоковано банківський рахунок, відключено телефони, певний час нам не надходила пошта. Зрозуміло, ні в Києві, ні в місцях люди не отримували плат-

ню. Але і в таких умовах ми працювали у звичайному ритмі: провели на Київщині міжнародне Шевченківське свято, в Ірпені — Всеукраїнську нараду творчої молоді. У Будинку письменників проходили творчі вечори, презентації і зустрічі з цікавими людьми, — говорить секретар НСПУ Ніна Гнатюк — ніякі переслідування влади не здатні зламати дух письменників".

Інф.

ЧИ СТАНЕ «ДНІПРО» НАЦІОНАЛЬНИМ?

Державному видавництву художньої літератури "Дніпро" щойно виповнилося 85 років. Досягнення, а також сьогочасні проблеми видавництва поки-що стали предметом обговорення на прес-конференції в УНІАН, хоча варті того, аби ними зацікавилася влада.

СУМНИЙ ЮВІЛЕЙ

З історії видавництва маємо нагадати, що біля його витоків стояли видатні письменники та художники — Павло Тичина, Василь Еллан-Блакитний, Георгій Нарбут, Дмитро Загуба. Десятиліттями "Дніпро" заслужено посідало місце лідера у книговидавничій справі не лише в Україні — входило до п'ятірки найбільших видавництв світу й експортувало книги в 110 країн.

За останні 50 років "Дніпро" (нагадаймо — раніше відоме як Держлітвидав України) випустило у світ понад 10 тисяч назв книжок загальним тиражем близько 600 мільйонів примірників. Особливо великої популярності серед читачів набули такі книжкові серії, як "Вершини світового письменства". У видавництві "Дніпро" побачили світ також книги в перекладах із понад ста іноземних мов. Скажімо, український чотиритомник Ернеста Гемінгвея досі не має аналогів серед видань навіть у Сполучених Штатах.

Що ж до красного письменства, то, скажімо, твори Тараса Шевченка лише в повоєнний час тут витримали 127 видань за-

гальним накладом понад 10 мільйонів примірників. Окремі твори Олеся Гончара, Остапа Вишні виходили накладками по 300 тисяч примірників.

Сьогодні ж, як зазначив головний редактор видавництва "Дніпро", справа дещо інакша. Хоча, попри труднощі економічного характеру, і нині видавництво намагається не зупинятися, а видавати й видавати. Лише останнім часом тут побачили світ фундаментальне видання "Тисяча років української суспільно-політичної думки", подарункові видання "Тарас Бульба" М. Гоголя, вірменський народний епос "Давид Сасунський", а також одне з найчудовіших за всі часи видання "Кобзаря" Тараса Шевченка в оформленні видатного Миколи Стороженка.

Проте сучасні реалії помітно обмежують можливості видавництва. За словами поета Дмитра Павличка, "видавництво багато втратило через те, що не було належної державної пошани". Керівництво "Дніпра" — головний редактор Василь Шкляр, завідувач відділу поезії Ігор Рима-рук, юрисконсульт Аркадій Луцький — звертаються сьогодні до міськради з проханням про дотаційні кошти з держмайна, а го-

ловне — "Дніпру" потрібен статус Національного видавництва, адже це найстарше видавництво в Україні і вся його історія, творчі здобутки свідчать: видавництво заслуговує на такий статус.

Це тим більше важливо й нагально, бо останнім часом на видавництво "наступають" підприємці. Частину приміщень уже приватизовано. У "Дніпра" лишилося 500 квадратних метрів площі. Можна, звичайно, сказати, що зменшення площі аж ніяк не повинно диктувати зменшення видавання книг. Та причина тут глибша. Умови виживання на економічному ринку стають дедалі жорсткішими. Кількість видавництв, як про це й говорилося на прес-конференції, стрімко зростає. Здебільшого це комерційні видавництва. А державні сьогодні програють їм, бо живуть на державні кошти. А кошти ці такі, що на них можна хіба що жити, а не жити. Отже, єдиним виходом із складної економічної си-

туації — бути конкурентоспроможними. І "Дніпро" може бути таким. Приміром, у 1978 році видавництво випустило 205 книжок загальним тиражем 10,7 мільйона примірників. Нині ці роки здаються дуже далеким минулим.

Видатні осередки культури справедливо претендують на державну опіку. Керівництво "Дніпра" переконане, що статус Національного видавництва допоміг би виконувати складні гуманітарні проекти щодо випуску соціально-значущих видань, гідно представляти національну культуру на світових форумах, утверджуючи міжнародний авторитет України. Це тим більше важливо, що нині нашу країну прямо-таки завалюють іншомовними виданнями, нерідко антиукраїнського напрямку. За державної підтримки "Дніпро", образно кажучи, могло б успішно долати новітні пороги на книжковому потоці.

Ярослава СОЛОНСЬКА

СВЯТО УЧНІВ ВАЛЕНТИНИ АНТОНЮК

АРХЕТИПИ

У приміщенні Київського будинку актора відбувся звітний концерт учнів Валентини Антонюк — в. о. професора кафедри сольного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, доктора культурології, заслуженої артистки України, члена НСПУ. Партію фортепіано виконувала дипломант міжнародних конкурсів Наталка Киричевська. Присвячений

190-им роковинам українського Пророка, вокальний вечір українських та зарубіжних студентів Музичної академії прозвучав гідним акордом на завершення Міжнародного Шевченківського свята у Києві (вельми символічно, що 9 березня ц. р. саме тут відбувся виступ Валентини Антонюк із програмою "Співане слово Тараса" — частиною благодійного авторського циклу мисткині "Антологія українського солоспіву", де зібрано кращі зразки української вокальної музики).

Під Кобзаревим портретом, завітчанним барвистим рушником (робота матусі пані Валентини, 75-літньої сільської вчительки української мови й літератури, яка мешкає в Шевченковім краю) одна за одною ставали співати молоді гої дівчата, які приїхали навчатися українського бельканто з усього світу. Кожна з них проникливо й зворушливо, з абсолютним розумінням сенсу співаного інтерпретувала Кобзареві

рядки. Прозвучали "Садок вишневий коло хати" на музику Петра Чайковського, "Полюбила я на печаль свою" Сергія Рахманінова, "Хусточко моя" Алоїза Єдлички, "Од села до села" Юлія Мейтуса, "Ой одна я, одна" Миколи Лисенка, "Якби мені черевики" Андрія Штогаренка, "Плавай, плавай, лебедонько" Кирила Стеценка та частина вокального циклу "Музика до "Кобзаря" Віталія Кирейка — "Тече вода з-під явора", "Тополя", "Гопак" із поеми "Гайдамаки". Співали лауреати V-го Міжнародного конкурсу "Екологія і Духовність" Люпка Рац (Республіка Сербія) і Лю Жан (КНР), дипломант Міжнародного конкурсу співаків "Мистецтво XXI ст." Катерина Єрошкіна, а також Валерія Туліс, Ху Фан, Ся Цзінь, Хан Сяоянь, яка з успіхом виконала ще й пісню Семена Климовського "Іхав козак за Дунай" в обробці Людвіга ван Бетховена для інструментального тріо (у складі китайських студен-

тів). Серед численних слухачів концерту був присутній народний артист України, композитор Віталій Кирейко, багатолітню творчу співдружність якого з Валентиною Антонюк засвідчено численними спільними концертами й проектами.

Валентина Антонюк є добре знаною авторкою концепції оздоровчого співу (відомі її радіо- й телепрограми кінця 80-х — 90-х рр. "Слово і пісня", "Іду до вас", "Свічадо"). Розробила лінгвокультурну теорію української вокальної школи (у доробку понад 100 праць, у тому числі монографія "Українська вокальна школа" та навчальні посібники "Звукове мовлення в народнопопулярному вжиткові українців" і "Постановка голосу"). Свій педагогічний метод вона обґрунтовує вихованням голосу через вивчення українського народнопісенного репертуару.

Олексій ГУБКО

БЕЗ КОМЕНТАРІВ

...ВІДМОВИВСЯ ВІД РОСІЙСЬКОЇ НАГОРОДИ

Відомий американський теле- та кіноактор Джек Паланс відмовився прийняти нагороду на фестивалі російських фільмів у Голлівуді й залишив залу на знак протесту, заявивши "Я — українець, а не росіянин!"

Джек Паланс, народжений 1920 року як Волтер Джек Палагнюк, — американець українського походження. Разом з іншим американським актором Дастіном Гофманом мав би отримати звання народного артиста Росії. Коли справа дійшла до нагород, Паланс вийшов на сцену і заявив, "що має враження, що потрапив кудись не туди." Джек Паланс дещо ніяково сказав, що йому здається, ніби він перебуває на фестивалі російських фільмів за якоюсь помилкою.

"Я — українець, а не росіянин, отож, я дуже вибачаюсь, я просто трохи не у своїй тарілці. Тож буде краще, якщо я і мої друзі просто звідси підемо". Кон-трастом до позиції Джека Паланса стала промова на честь російської нагороди, виголошена Дастіном Гофманом, який сказав, що його предки походять з "російського міста Київ", і він влячаний за це російському народові. Після цього очолювана Джеком Палансом Голлівудська митецька фундація оприлюднила заяву, у якій зазначалося, що подібні географічні новини у виконанні Дастіна Гофмана не є, можливо, цілком його провиною.

Фундація Джека Паланса заявила, що це доволі сумно, що пан Гофман навіть не знає достеменно історії власної родини, але його незнання фактів шокує. У заяві також зазначається, що Дастін Гофман, можливо, того не бажаючи, прислужується приниженню українців та й самого себе. Приймаючи нагороду на фестивалі, на якому демонструється "глибоко образливий та расистський фільм російського виробництва "72 метри". (Мається на увазі стрічка Володимира Хотіненка "72 метри", у якому, на думку критиків, українців показано як тупуватих блазнів, і щодо них уживаються образливі терміни). У фільмі група російських моряків нібито відмовляється прийняти присягу на вірність Україні і захоплює підводний човен, відганяючи його до Росії.

Заява Голлівудської митецької фундації підсумовує, що останній прикрий випадок свідчить про подальшу російську експансію щодо України.

Олег ПАЦ, Бі-Бі-Сі, Лондон

ВІТАЄМО!

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР МОЙСЕЯ ФІШБЕЙНА

У Чернівцях відбувся авторський вечір Мойсея Фішбейна — видатного поета, перекладача, лауреата премії імені Василя Стуса та премії журналу "Сучасність", члена Українського Центру Міжнародного ПЕН-Клубу та Національної спілки письменників України.

Мойсей Фішбейн (народився 1946 року в Чернівцях) жартома називає себе "етнічним буковинцем". На вечорі він читав чернівчанам свої поезії та переклади творів австрійських класиків — Рільке й Артмана, а також памфлети, й нарешті — "аферизми", які увійшли до його нової книжки. Земляки почули й найновіші твори, — написані вже після поетового повернення в Україну. В інтерв'ю кореспондентові УНІАН Мойсей Фішбейн сказав: "Ви бачите щасливу людину. Людину, яку свого часу радянське КГБ випхало з України без права на повернення. Людину, яка колись попросилася з Україною навіки і якій Бог по багатьох роках дав щастя повернення".

Відповідаючи на одне з численних запитань із зали, Мойсей Фішбейн, зокрема, зауважив: "Не підтримувати сьогодні Віктора Ющенка — це національний мазохізм".

Мойсей Фішбейн — автор книжок "Ямбове коло" (передне слово Миколи Бажана, Київ, 1974), "Збірка без назви" (передне слово Юрія Шевельова; Нью-Йорк, 1984), "Дивний сад" (Київ, 1991), "Апокриф" (Київ, 1996), "Розпорощені тіні" (Львів, 2001), "Аферизми" (Київ, 2003).

Інф.

ЗВЕДИ ДРУГА З ДРУЖИНОЮ

Дуалістичне (двоєдине) сприйняття світу характерне для більшості міфологій, незалежно від того, що визнається: одиниця чи множина божеств. Одиниця, як правило, є первісною основою, джерелом зародження світобуття. А пара — необхідна передумова його впорядкування й виходу із хаосу. Образне окреслення пари в міфічних та міфопоетичних (фольклорних) сюжетах надзвичайно розмаїте. Воно переймає безліч форм розвитку світу від першопочатку до реалій сьогодення. Так, згідно міфічного переказу одного з південноамериканських племен, що мешкає на території сучасної Бразилії, світ створила божественна пара: батько Кару та син Райру. Інше індіанське плем'я, Голі, яке мешкає вже на півдні США, повідує, що світ створила пара богинь на ім'я Гуруїнґ-Вуті: одна з них перебувала на сході первісного океану, а друга — на заході. Імовірно, що вони уособлювали ранкову та вечірню зорю. За грецьким міфом, початок і розвиток світобуття обумовлює також божественна пара: Гея та Уран, від зльобу яких народжуються титани. Перші люди, за багатьма переказами, теж з'явилися завдяки божественній парі. Як пара, а не стадо чи група осіб постають у переказах і найперші люди.

Українська апокрифічна легенда оповідає, що першого чоловіка

Бог створив із пшеничного тіста (згадаймо також казку "Колобок"), та й поставив його під сонцем, щоб він висох. А собака підкрався, та й з'їв першолюдину. Тоді Творець виліпив чоловіка з глини. А щоб глина не розмокала, дав йому рогове тіло. Першу жінку для Адама Творець спочатку створив із рожі (мальви немахрової).

Але вона не сподобалася чоловікові. І тоді Бог створив йому жінку з ребра. А ту, що була створена з мальви, відіслав на небо за Богородицю. За іншим переказом, першого чоловіка було створено з глини, а жінку — з тіста. А коли собака з'їв зразок із тіста, то за другою спробою жінку було зроблено з ребра.

Божественна пара, через яку постає світ чи новий розвиток його буття, часто виявляється не в образі людини, а у вигляді якоїсь алегорії. Так, за міфічними уявленнями племені Мескогі, світ започаткувала божественна пара у вигляді голубів. Вони, літаючи над водою, побачили бильце трави й створили землю. Два голуби започинають світ і в одній із українських колядок:

*Колись то було з початку світа,
Втоді не було неба, ні землі,
Неба, ні землі, нім синє море,
А серед моря та два дубойки.
Сіли-упали два голубойци,
Два голубойци на два дубойки,*

У давньому міфологічному світогляді пращурів, а так само — фольклорі та звичаєвій традиції українців важливе місце належить парі. Вона постає як засадничий принцип єдиної медалі світобуття — двополярності — і як передумова гармонійності його подальшого розвитку. Первісно — у формі трисутності: батько, мати, дитина. Традиційно, на випікання короваю для молодих кличуть лише тих жінок, які добре живуть у подружній парі.

*Почали собі раду радити,
Раду радити і туркотати:
— Як ми маємо світ основати?*

Пара закоханих теж започинає свій світ. А тому наведений мотив перегукується в піснях про кохання:

*Ми такі паровані,
ми такі паровані,
Як голуби мальовані!*

Доволі часто божественна пара, що творить світ, постає також у образах небесних світл:

*Ішов-перейшов Місяць по небі;
За ним зірочка, его сестричка...*

І знову цей же мотив переноситься на ґрунт людського життя: *Ой ти, Місяцю, я зіронька ясна;
Ой ти парубче, я дівчина красна,
Я ж тобі коня пасла...*

Коли пара щасливо поєднується в шлюб, то парубок-місяць стає паном-господарем, а далека зірка-сестричка (остричка) — красною жоною, й тепер уже переймає образ найближчої зорі — Сонця:

*Ясен місяць — пан-господар,
Красне Сонце — жона його,
Дрібні зірки — їхні діти.*

Божественна пара бачиться також як Сонце і зоря (ранкова), що в міфопоетичному уявленні постає дівчиною-красунею.

Саме поняття "пара" в народі усвідомлюється не просто як двоє, а як зразок гармонійного поєднання двох начал. "Найкраща спілка, — каже народна приказка, — чоловік і жінка". Це — приклад досконалості й довершеності першооснови родини.

*Бо ми такі паровані,
Як горнята мальовані.*

Вважається, що пара, як щасливе поєднання двох, є промислом Божим. В ідеалі, таке поєднання — явище виняткове. І тому розлучення пари є недоброю, лихою справою — тяжким гріхом. А для розлучених — непоправною втраченою. Широко відома в багатьох варіантах українська народна пісня про пару голубів повідує про те, як злий стрілець убив голуба, а голубку зловив і приніс додому. Голубка не їсть і не п'є. А на пропозицію господаря вибрати будь-якого із семисот голубів, що він має у себе, відповідає:

*Ой я ж літала, я ж вибирала,
не знайшла такого, як утеряла.
Тож призвідці й причини розлучення в піснях і легендах піддаються*

не лишень осудові, а й прокляттю:

*Та бодай сірі гуси з пір'ячком
пропали,*

*Що нас розлучили з
прекрасної пари!*

Або:

*Щоб ті трави повсихали,
що рано зацвіли,*

*Щоб ті люди щастя не знали,
що нас розлучили.*

Причина ставлення народу до розлучників, як до темних, злих сил, впливає із самої природи буття. Адже руйнація закоханої пари, як правило, обертається руйнацією світу, започаткованого нею, унеможливленням його подальшого розвитку. А самих розлучених відкидає на нижчий ступінь розвитку родового життя людини. А то й, узагалі, викидає за межі існуючого буття. Тому так тяжко тужить і страждає душа, що зазнала втрати:

*Не сам же я плачу, плачуть
карі очі,*

*Що нема спокою ані вдень,
ні вночі.*

Цікаво, що людина, яка не має пари, вважається вільною. Але водночас людина, яка втратила пару, почуває себе такою, що потрапила в неволю:

*Ой що тепер я в превеликій горі,
Що тепер моя голівка в неволі...*

*Ой сам же я, сам не знаю,
Що робити собі маю,*

А що біля себе дружини не маю!

Очевидно, що таке відчуття не є ані довірливим, ні випадковим. Адже добре відомо, що не всі тварини здатні народжувати в неволі. Окрім того, вся домашня (приневолена) худоба й птиця, на відміну від дикої, вже не парується. Вона невільно переходить у форму стадного співжиття. Тобто — на нижчий ступінь розвитку. Характерно, що в дикому (вільному) житті навіть бджоли паруються. А вже потім закладають сім'ю (рій). Лелеки, яким не вдалося вивести потомство, наступного року часто гніздяться на новому місці, але не розлучаються.

Інтерпретуючи сказане на сьогоднішній день людського життя, я думаю собі, що явища руйнації родин (щасливих пар), що стало ледь не епідемією, — це не тільки велике зло, а водночас і ознака морального зубожіння та деградації людини, ознака її духовного поневолення. Це — темний луг людського буття. А рід і родина — одне з найбільших культурних надбань людства за всі його віки, фундаментальна основа суспільства. Недарма ж народна мудрість говорить:

*Рівняй гори з долиною,
Зведи друга з дружиною,
А козаченька з дівчиною!*

І насамкінець: не можна збудувати Україну, руйнуючи родину.

Микола ТКАЧ

СЛОВО Просвіти

Засновник: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Реєстраційне свідоцтво KB № 4066 від 02.03.2000 р.

Головний редактор Любова Голота.
Шеф-редактор Павло Мовчан.
Редколегія: Л. Голота, Я. Гоян, П. Мовчан,
А. Погрібний, О. Пономарів, І. Юшук.
Комп'ютерна верстка:
Ірина Шевчук.

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, Київ, 01001.
Тел./факс 228-01-30. E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://www.prosvita.com.ua
Передплатний індекс 30617.
Видруковано з готових фотоформ на комбінаті
«Преса України». Зам. № 3301225. Наклад 14 000.

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світліни не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.